

EESTI NSV POLIITILISTE JA TEADUSALASTE
TEADMISTE LEVITAMISE ÜHING

ÜHINGU TEGEVLIIGE

J. MANDRE

NÕUKOGUDE
KEHAKULTUURILIIKUMINE –
KÕIGE EESRINDLIKUM
MAAILMAS

Nr. 18 (178)

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1954

2/23964

178

Sündeksemplar

EESTI NSV POLIITILISTE JA TEADUSALASTE TEADMISTE
LEVITAMISE ÜHING

ÜHINGU TEGEVLIIGE

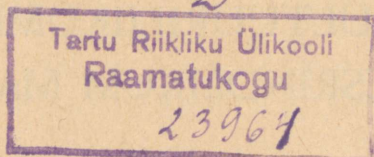
J. MANDRE

NÕUKOGUDE
KEHAKULTUURILIIKUMINE —
KÕIGE EESRINDLIKUM MAAILMAS

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS ◦ TALLINN 1954

2

ARHIIVKOGU

Toimetaja E. Teemägi.

Tehniline toimetaja M. Aardma.

Korrektorid

A. Nurmoja ja L. Saulin.

Ladumisele antud 25. VI 1954. Trükkimisele antud 25. VIII 1954. Trükiarv 8000. Paber 54×84, $\frac{1}{16}$. Trükipoognaid 3,5. Formaadile 60×92 kohaldatud trükipoognaid 2,87. Arvutuspoognaid 3,3. MB-15698. Trükikoda «Ühiselu», Tallinn, Pikk tn. 40/42. Tellimise nr. 2188.

На эстонском языке.

Ю. Мандре.

Советское физкультурное движение — самое передовое в мире.

Hind rbl. 1.60

6—9

Praegust rahvusvahelist olukorda iseloomustab maailma jagunemine kaheks leeriks — sotsialismileeriks ja imperialismileeriks. Esimene neist on rahu, loova ülesehitustöö, inimkonna õnne ja võrdõigusliku elu eest võitlejate leer, teine — imperialistlike sõjaõhutajate-orjakauplejate leer, mure, nälja ja viletsuse leer.

Võimas rahuleer eesotsas suure Nõukogude Liiduga hõlmab oma ridadesse sadu miljoneid lihtsaid inimesi maailmas mitmesugustest rahvustest, erinevate poliitiliste vaadete, usuliste eelarvamuste, erineva nahavärvuse, soo ja vanusega, kes üha selgemini mõistavad, et ei saa kaitsta rahu, enda ja oma laste elu, oma majanduslikke ja poliitilisi õigusi ilma visa võitluseta imperialistlike sõjaõhutajate vastu. Rahu ja demokraatia leer, keda liidab rahvaste sõpruse ning koostöö õilis idee, kasvab ja tugevneb iga päevaga, üha uusi ning uusi võitlejaid koondub tema ülla lipu alla, millele on kuldsete tähtedega kirjutatud J. V. Stalini surematud sõnad: «Rahu säilitatakse ja kindlustatakse, kui rahvad võtavad rahu säilitamise ürituse enda kätte ja kaitsevad seda lõpuni.» Töötav inimkond on kindel oma täielikus võidus reaktsiooni mustade jõudude üle. Järjest suurema ulatuse võtab rahvuslik vabadusvõitlus asumaades — Vietnamis, Indoneesias, Malaias ja mujal, laguneb koloniaalsüsteem, mis on loodud sadade miljonite inimeste riisumiseks. Järjest kasvav töölisliikumine ja kommunistlike parteide tugevnemine kõigis kapitalistlikes maades näitab, et kui imperialistid päästavad valla uue sõja, kutsuvad nad vältimatult esile rahuarmastavate rahvaste ja kogu demokraatliku leeri üldise vastupanu, mis viib mitte lihtsalt nende või teiste agressiivsete riikide lüüasaamiseni, nagu see oli senini, vaid terve maailma imperialismi süsteemi likvideerimiseni.

«Meie ei taha sõda ja teeme kõik, mis võimalik, et sõda vältida,» ütles G. M. Malenkov Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäeva puhul peetud kõnes. «Kuid ärgu keegi arvaku, et meid on ära hirmutanud asjalu, et sõjaõhutajad täristavad relvi. Mitte meil, vaid imperialistidel ja agressoritel on vaja sõda karta.

Millest kõnelevad ajaloost saadud kogemused?

Nad kõnelevad sellest, et imperialistide poolt valla päästetud Esimene maailmasõda viis meie maal võidule Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni.

Edasi kõnelevad ajaloost saadud kogemused sellest, et imperialistide poolt valla päästetud Teine maailmasõda viis rahvademokraatlike režiimide kehtestamisele reas Kesk- ja Kagu-Euroopa maades, viis võidule suure hiina rahva.

Kas võib olla mingisugust kahtlust selles, et kui imperialistid päästavad valla kolmanda maailmasõja, siis on see sõda hauaks mitte enam üksikutele kapitalistlikele riikidele, vaid kogu maailma kapitalismile.»¹

Sellest hoolimata jätkavad ameerika monopolistid-sõjaõhutajad, kes seisavad imperialismileeri eesotsas, pöörast relvastumise võidujooksu ja koloniaalmaade rahvaste vabadusliikumise mahasurumist. Nad püüavad vere ja vägivallaga kehtestada Ameerikas ja Euroopa maršalliseeritud maades fašistlikku diktatuuri, tahavad Lääne-Saksamaad ja Jaapanit muuta kallaletungi platsdarmiks Nõukogude Liidule ning rahvademokraatiamaadele. Selle asemel, et elada teiste riikidega sõpruses ja austada nende suveräänsust, unistavad Wall Streeti gangsterid vabadust armastavate rahvaste orjastamisest, assigneerides selle ettevalmistamiseks üle 80 protsendi kogu riigieelarvest. Agressiivses sõjas kangelasliku korea rahva vastu levitasid Ameerika sõjaväelennukid rindel ja tagalas katku, koolera, tüüfuse ja teiste nakkushaiguste mikroobe. Julmus, millega ameerika inimsööjad purustasid vabadust armastava Korea linnu ja kultuuriväärtusi, ujutasid naiste, laste ja raukade verrega üle tema põldusid, iseloomustab nende šaakalite moraalset palet, mille üle oleksid võinud kadedust tunda kõige verejanulisemad fašistid hitlerlaste hulgas. Kõigi tsiiviliseeritud inimeste silmade ette on kerkinud agressiivse Ameerika armee sõduri ilge metslasekuju.

---

¹ «Eesti Bolševik», 1949, nr. 22, lk. 7.

Kolmanda maailmasõja ideoloogiliseks ettevalmistamiseks, mörvarite, röövlite ja vägistajate uue põlvkonna kasvatamiseks on ameerika imperialistid käiku lasknud kogu «totaalse propaganda» arsenal: «ameerika elulaadi» ülistamise, kosmopolitismi jutlustamise ja rahvuslikust suveräänsusest lahtiütlemise, rassivaenu õhutamise ja rahvusliku diskrimineerimise poliitika läbiviimise. Juba koos emapiimaga immutatakse kasvavasse sugupõlve teadmist: kas sina röövid teist või teine sind, sa kas töötad teisele või teine sulle, sa oled kas ori või orjapidaja. Päevast päeva sisendatakse noortesse kasuahnust, nõõrimishimu, eljalikku individualismi ja tapmise kunsti, et kaotada juba varakult neis kõik inimlik, et viia nad nende mõtete, tunnete ja harjumuste pideva mõju alla, mis on kasulikud valitsevale klassile — kapitalistidele. Selle eesmärgi saavutamiseks lastakse välja sadades miljonites eksemplarides kollast kirjandust, mille pealkirjadeks on «Laiba armastus», «Kuidas ma tapsin vanaema», «Surmapiraadid», «Vere lehk», «Tapmise meetodid» ja muud selletaolised. Samasuguseid pealkirju kannavad ka kinofilmid ja radioülekanDED, kus ülistatakse gangstereid, bandiite ja sadistlikke kalduvusi. Samast pasundavad kool ja kirik. Mürgitades säärase oopiumiga rahvamasside teadvust, püüavad rahatuusad neid eemale kiskuda sotsiaalsetest küsimustest, et «keskmine ameeriklane» mõtleks vähem sellest, miks kasvavad maksud, tõuseb elukallidus, süveneb rahva vaesumine ja suurenevad monopolide kasumid. «Kogu kodanlike literaatide, kinorežissööride ja teatrilavastajate parv,» ütles A. A. Ždanov oma ettekandes ajakirjade «Zvezda» ja «Leningrad» kohta, «püüab kõrvale juhtida eesrindlike ühiskonnakihtide tähelepanu labase, ideetu kirjanduse ja kunsti radadele, mis on täis gangstereid, varieteetüdrukuid, abielurikkumise ning igasuguste avantüristide ja hulguste seikluste ülistamist.»¹ «Inimene on inimesele hunt», «Igaüks enda eest, ainult jumal kõigi eest», «Oma särk on ihule lähemal» — sellised on kodanliku moraali deviisid, millega kapitalistid propageerivad inimese orjastamist inimese poolt, laiade töörahvahulkade rõhumist ja õigusetust.

¹ «Looming», 1946, lk. 1122.

KODANLIKU SPORDI REAKTSIOONILINE OLEMUS

Imperialistlikud sõjaõhutajad, olles teadlikud kasvava sugupõlve suurest huvist spordi vastu, on noorsoo militariseerimisele kapitalistlikes maades allutanud ka kogu kodanliku spordiliikumise. Ameerika Ühendriikides ja teistes kodanlikes maades kasutatakse sporti, mis on muudetud kasulikuks äriliseks ettevõtteks, ka kui vahendit rahvahulkade pimestamiseks ja eemaldamiseks poliitilisest võitlusest, võitlusest järjest kasvava eksploateerimise ja töötajate ainelise olukorra halvenemise vastu, nende eemaldamiseks võitlusest rahu ja demokraatia eest sõjaõhutajate vastu. Teiselt poolt on kodanliku spordi ülesandeks olla metsikute ning loomlike instinktide kultiveerimise vahendiks sportlaste ja pealtvaatajate hulgas, et kasvatada noortest imperialistidele kuulekaid barbareid-maailmavallutajaid, kes oma julmuse ja sadismi poolest ei erineks millegagi Majdaneki ega Oswiencimi timukaist.

Selle eesmärgi saavutamiseks jälitavad kodanlike maade valitsused kõigiti tööliisspordiliite ja progressiivseid sportlasi, levitavad oma agentide kaudu igasuguseid alatuid väljamõeldisi NSV Liidu ning rahvademokraatiamaade spordiliikumise aadressil. Samuti nagu kogu sealse elu-olu sfääride, nii ka spordi eesotsas istuvad monopolistid. Neile kuuluvad mitte ainult spordibaasid, vaid terved spordiliidud ja klubid koos gangsterite ja nuhkide võrguga, et kindlustada noortes kiskjamoraali ja loomlike instinktide arendamist. Nii näiteks proua Gray-Gomis Ameerika Ühendriikides, kes armastab kiidelda, et ta kogu oma elu jooksul pole kordagi näinud staadioni, sai pärast mehe surma «Chicago Chitcocks» pesapalliklubi presidendiks. Teine miljonär, Mardge Lindeheimer, oli pärast oma mehe surma kaua ühe Los Angelesi suurema jalgpalliklubi juhiks, nüüd aga on ta Washingtoni ja Arlingtoni hipodroomide ja trekkide peremees. Hiljuti suri Chicagos tuntud ameerika miljonär James D. Norris, kellele kuulus Detroiti suurim staadion «Olympia» ja Ameerika Ühendriikide üks kuulsamaid hokimeeskondi «Punased Tiivad». Peab ütleva, et Norrise perekond on juba vanast ajast tuntud paljude spordiehituste, -klubide ja -meeskondade omanikuna, moodustades niinimetatud «Norrise spordi-impeeriumi». Kogu Norriste suguvõsa on ka praegu Rahvuslikus Hokiliigas tähtsatel kohtadel. Nii näiteks juhib surnud arhimiljonäri vanem poeg James

Norris sellesse liigasse kuuluvat klubi «Mustad Kanakullid» ning on ühtlasi Ameerika Ühendriikide Rahvusvahelise Poksiklubi esimees. Teine poeg Bruce Norris on juhtival kohtadel reas teistes Ameerika spordiklubides, kuna tütrele Margarete Norrisele kuulub Detroiti klubi «Punased Tiivad» ja staadion «Olympia». Pole oluline, et meeskonna ja staadioni omanik pole isa pärandust veel oma silmaga näinud. Ta võib ka mitte osata eraldada hüppelatti hokikepist — temale kuuluvad dollarid. Olles võhik spordi alal, kuid omades miljoneid, asus tujukas miss spordiklubi etteotsa, ja tema kapriisidest sõltub terve rea sportlaste saatus, ühe või teise võistluse tulemus. Samasugune olukord valitseb ka teistes kapitalistlikes maades.

Ja on loomulik, et spordiorganisatsioonide eesotsas seisvad monopolistid pole huvitatud mitte spordi arendamisest, vaid kasumitest, mida neile toovad kõrgehinnaliste piletitega hangeldamine, pettuslikud kihlveod ja sportlaste ostmine-müümine. Kasusaamise huvides ostetakse kapitalistlikes maades rahamagnaatide käsutuses olevate klubide ja üksikute mänedšeride poolt sportlasi ühtedelt klubidelt, kasutatakse neid võistlustel ja müüakse siis jälle edasi mõnele teisele klubile nagu orjaturul orje. «New York Times'i» teatel müüsid 8. detsembril 1952 hokiklubi «New York Rinders» peremehed vasakääre G. Stuarti 7500 dollari eest Kanada klubile «Montreal Canadiens». Kogu spordikarjääri jooksul on Stuarti müüdud ja vahetatud rohkem kui kümme korda. 1947. aastal müüsid Kanada klubi «Vahtralehed» peremehed Stuarti ühele hokiklubile Chicagosse, kus ta käis kolm korda ühe klubi käest teise kätte. 1950. aastal müüdi Stuart Detroiti klubile «Punased Tiivad» ning sealt edasi New Yorki.

Peale sportlaste otsese ostmise-müümise on kodanlikes maades laialdaselt arenenud vastasvõistlejate äraostmine, millega tegelevad terved sündikaadid. Need sündikaadid korraldavad pettuslikke kihlvedusid peaaegu igal võistlusel. Suuremate võistluste puhul tõuseb Ameerikas totalisaator kuni 20 miljoni dollarini. Kõigi pettuslike kihlvedude analoogiline käik sarnaneb Ameerika Ühendriikide esivõistlustega rugbys, kus finaalis kohtusid New Yorgi ja Chicago meeskond. Juba varakult enne kohtumise algust kubises ajakirjandus kirjeldustest, kus ajalehemehed ja asjatundjad avaldasid kindlat veendumust New Yorgi meeskonna ülekaalukas võidus ning kutsusid spordihuvilisi üles selle

meeskonna peale kihla vedama. Samas kirjeldati suure vaimustusega üht kingseppa, kes oli kihlveol riskinud paari dollariga, järgmisel päeval aga ärganud peaaegu miljonaarina. Tavaline spordihuviline, analüüsides meeskondade koosseisu ja varem toimunud võistlusi ning arvesse võttes asjatundjate arvamusi ajalehtedes, andiski kindlas veendumuses New Yorgi meeskonna võidusse oma viimased dollarid üle sündikaadi teenistusvalmile agendile ja jäi ärevuses ootama tundi, millal ka tema võiks olla õnnelik väheste hulgas. Sama tegid paljud. Ehk näkkab! Totalisatorisse laekusid suured summad. Kuna aga New Yorgi meeskonna võit oleks sündikaadi suu mitte ainult puhtaks pühkinud kasumitest, vaid veel enam — asetanud raskesse majanduslikku olukorda, siis kutsusid sündikaadi agendid enne võistluste algust endi juurde kaks kõige paremat New Yorgi meeskonna mängijat, jootsid neid viskiga ja lubasid New Yorgi meeskonna kaotuse puhul kummalegi 2500 dollarit, kui nad kõige otsustavamatel momentidel mängivad Chicago meeskonna kasuks. Kuna ameerika sportlane eelkõige on sportlane dollari pärast, siis mängijad muidugi võtsid ahvatleva pakkumise vastu ja mäng lõppeski kõikide suurimaks hämmastuseks 5-punktilise eduga Chicago meeskonna kasuks. Enamik kihlveost osavõtjaid, kes arvestasid meeskondade reaalseid võimeid, olid langenud sündikaadi sulide ohvriks. Ja kui äraostetud mängijad läksid oma «tasu» järele, tabas raha üleandmise momendil neid politsei, kes konfiskeeris raha ning andis süüalused kohtu alla. Kannatajaks pooleks olid loomulikult mängijad, kuna peasulid jäid, nagu alati, kõrvale.

Kuid see pole veel kõik. «Tuhandete võimaluste maal» on monopolistidel veel «tuhandeid võimalusi» kasumite suurendamiseks spordi abil. Üheks tasuvamaks sissetulekuallikaks bisnismenidele on spordibaaside kasutamine ja sportlaste nimede kasutamine oma firma reklaamiks. Nii reklaamib New Yorgi suurimas poksihallis «Maddison Square Garden» Mac Jacobs raundide vaheaegadel alalõpmata saalisistujatele ja translatsioonil teel kogu Ameerika raadiokuulajatele «General Electric» automaathabemenuge. Mõnikord loovutab raadioreporter oma koha poksimeistritele, kes oma võiduga hoobeldes kutsuvad pealtvaatajaid ja raadiokuulajaid ostma ainult «General Electric» habemenuge. Samalaadne reklaam kirendab ka spordiajakirjanduses, keda sportlaste puhtsportlik edutee huvitab üpris vähe,

kuna kodanlikus ühiskonnas hoitakse treeningumeetodeid suures saladuses. Teiselt poolt elab kodanlik spordiajakirjandus ise esmajärjekorras spordiettevõtjate reklaamist ja äriettevõtete kuulutustest. Nii ülistatakse ühes spordiajakirjas Ameerika Ühendriikide korvpallimeeskonna «Knickerbocker» meeskonna kaptenit John Palmeri kui maailma kõige ilusamat ja elegantsemat meest. Sellisele «tiitlile» olevat Palmeril õigus sellepärast, et talle meeldivat «Oldini» firma villased tooted. Edasi järgneb paljuütleval lisand: ««Oldini» firma kaupluste nimistu ja hinnakirjad leiata leheküljelt 96.» Illustreeritud poksiajakirja «Round» ühel leheküljel on kujutatud kaks noolega läbistatud südant, poksikindad ja mees korrapärase poksijalahuga juustes ning võluva naeratusega huultel. Varjatud algelise sõnademänguga teatab reklaam: «Armastus ja abielu määratakse taevas, poksiringi tulemused aga Jack Dempsey (endine poksi maailmameister raskekaalus — J. M.) restoranis Broadwayl. Astuge sisse!». «Tuli kuningale, kuid mitte kunagi Merladsky šampanjale!» «Parem käik — see on saada kindlustuspoliis ühingult «Norwick Union!» — niisugused on pealkirjad Ameerika maleajakirjas, kust lugeja võib asjata otsida väärtuslikke, huvitavaid ja sisukaid artikleid kvalifitseeritud kommentaaridega. Oma raamatus «Inimkonna saatus» jutustab Charles Byrd ühest üliõpilasest Rad Graindgesist, kes hakkas elukutseliseks sportlaseks: «Tema nimi müüdi 12 000 dollari eest sviitreid tootvale firmale, 5000 dollari eest — jalatsitefirmale, 2500 dollari eest — peakatete vabrikandile ja 1000 dollari eest — tubakakompaniile.» Nagu autor ise märgib, tuleb «viimase summa vähesust seletada sellega, et Rad ei suitseta». Huvitav juhtum leidis aset 1947. aasta detsembris, millal toimus poksimatš maailmameistri tiitlile Joe Wallcoti ja Joe Louisi vahel. Pisut aega enne võistlusi pöördus Wallcoti poole üks autofirmade agent, et poksija annaks firmale 1000 dollari eest ainuõiguse kingitaldadele, millistega Wallcott võistleb. Firma lähtus siinjuures järgmisest: kui Wallcot võidab, võib kogu Ameerikas teha reklaami, et võidu saavutas ta tänu firma poolt valmistatud kummitaldadele.

Meenutades oma üliõpilasaastaid, jutustab tuntud neegerlaulja ja väljapaistev ameerika progressiivne tegelane Paul Robeson kibedusega: «Õppides õigusteaduskonnas, teenisin ma raha jalgpalliväljakul. Seal nägin ma oma silmaga kodanliku spordi pahupoolt, nägin neid jooni, mis iseloo-

mustavad teda praegugi. Nii poksiringide juhid, jalgpalli-klubide peremehed kui ka staadionide omanikud mõtlevad ainult kasusaamisele, olles muutnud spordi bisnisi haruks. Nad on kaugel hoolitsemisest rahva kehalise arenemise eest.»

Püüdes spordiga iga hinna eest äri teha, leiutavad bisnismenid järjest uusi «spordialasid», mida tsiviliseeritud maailma spordiliikumine ei tunne. Austria ajalehe «Österreichische Volksstimme» teatel toimusid Philadelphias nutmisvõistlused, millest võttis osa 60 meest ja 13 naist. Konkursi võitis 30-aastane meditsiiniõde, kes nuttis vahetpidamata 2 tundi 40 minutit. Viini ajalehe «Der Abend» andmetel püstitas Nadja Goyat Milaanos uue maailmarekordi nälgimises tagajärjega 67 päeva 6 tundi. Selle aja jooksul suitsetas ta 1340 sigaretti ja jõi 230 liitrit mineraalvett. Keegi Joe Hannian Seattle linnast (Ameerika Ühendriigid) saavutas esikoha «rahvusvahelistel austrite söömise võistlustel vabas stiilis». Ta söi 10 minuti jooksul 371 austrit ja «parandas» 34 austri võrra endist «rekordit» sellel «spordialal».

Kõik need ja paljud teised selletaolised faktid pole aga sugugi nii süütud, nagu nad võivad näida esimesel pilgul. Mitte hea elu pärast ei võta ameeriklased ja inglased, prantslased ja itaallased osa sellistest «võistlustest». Miljonid töötud Ameerikas ja Euroopa maršalliseeritud maades on tööd otsides valmis kõige raskemaks ja häbistavamaks, et teenida mõne krossi. Teiselt poolt toob niisuguste vaatepiltide organiseerimine bisnismenidele ilusaid dollareid ja aitab kaasa rahva poliitilise teadvuse nüristamisele.

Juba muistses Kreekas tunti spordivõistlust kui ausat kohtumist vastastega oma võimete eksamina. Tänapäeva kodanlikus spordis aga on võistlused viidud sellise metsikuse ja barbaarsuseni, mida inimkonna ajalugu varem pole näinud. See ilmneb küllaltki selgelt sportlaste hulgalistest surmajuhtumitest ja massilistest vigastustest. Nii näiteks on viimaste aastate jooksul ette tulnud Ameerika Ühendriikide rugbymängudel üle 500 surmajuhtumi, millest pooled on tingitud pealumurdest, kuigi mängijad kasutavad erilisi kiivreid ja nahkkaitseid. Hiljuti võttis Brasiilia hambaarstide koondus vastu otsuse omalt poolt autasustada maa parimat jalgpallimeeskonda hõbekarikaga. Selles pole midagi imestada, kui võtta arvesse, et möödunud jalgpallihooajal löid mängijad «hasartsetel» kohtumis-

tel üksteisel välja ligi 800 hammast. Brasiilia hambaars- tide otsus on jalgpalliväljaku ohvritele «humaansuse» avalduseks. «Üks surnu ja 260 haavatut, nendest neli raskesti haavatut — niisugune oli Brasiilia pealtvaatajate «entusiasmi» traagiline kokkuvõte Brasiilia-Hispaania jalgpallimatšil «Rahu Karikale»,» kirjutas Prantsuse ajalehe «Ce Soire» korrespondent Rio de Janeirost. Seejuures ei saa mööda minna faktist, et Rio de Janeiro jalgpalliväljak on eraldatud pealtvaatajaist traataiaga ja veega täidetud kraavidega. Brasiilia spordibossid, kutsudes jalgpallimeeskondi Brasiiliasse võistlema, osutavad uhkusega nende poolt ette võetud abinõudele julgeoleku kindlustamiseks, millele lisandub veel vajalik arv tuletõrjemasinaid, mis rahustavad ärritatud pealtvaatajaid veega. Seepärast polegi imestada, et paljud Lääne-Euroopa jalgpallimeeskonnad ei riski kõrgest honorarist hoolimata proovida brasiillaste «külalislahkust» ja lükkavad ettepanekud sealsetel staadionidel esinemiseks tagasi. Niisugune jalgpalli metsik iseloom pole omane mitte üksnes ameerika spordile. Ikka sagedamini ja sagedamini toimuvad kaklused ja veresaunad inglise ja prantsuse staadionidel. Üks suurem neist toimus Inglismaal Kenti krahvkonnas finaalkohtumisel Delvin-Roweres ja New-Elton meeskondade vahel karikale, mida nimetati mitte rohkem ega vähem kui «lahkuse karikaks». Selline jalgpall on kasulik imperialistidele kui vahend vihavaenu õhutamiseks rahvaste vahel.

Poksijate surmajuhtumid kodanlike maade poksiringides on saanud igapäevaseks nähtuseks, mis on tingitud arstliku kontrolli puudumisest, ülepingutustest, poksijate halvast kehalisest seisukorrast ja madalast treenituse astmest. Niisugune olukord aga ei häiri mõistagi kedagi. Poksijate surma tõelisi põhjusi poksiringis püütakse avalikkuse eest igati varjata, ja kui see ei õnnestu, siis leierdavad ostetud spordiajakirjanikud, nagu oleks surmasaanu vastane olnud «imetlusväärset tugev ja võimas». Poksijate kohtumised, mis lõpevad ilma surmajuhtumiteta, ilma vereta või peajupõrutuseta — see on spordiärimeeste mõttes lastemäng. Tuntud prantsuse reaktiooniline sporditegelane Jaques Goddele esines pärast Charron-Stoki vahelist poksimatši kärarikka süüdistusega kohtuniku vastu, kes katkestas võistluse seoses ühe poksija raske olukorraga. «Kui üks poksijaist ei suuda võita, siis las löövad lõpuni, las teda ähvardab kas või surm või raske vigastus» — avaldab

Goddele — «ainult siis leiavad pealtvaatajad rahuldust ja tulevad järgmisel korral jällegi võistlustele.» Tähendab, et poksija peab andma oma elu või laskma end sandiks lüüa, kui see on kasuks kapitalisti rahapungale. Mõned aastad tagasi oli Joe Jenkins elukutseliste poksiringis Ameerika tšempion ja maailmameistrikandidaat poolraskekaalus. Kuid alalõpmatud võistlused ja ülepingutused ei võimaldanud tal saada «täheks poksitaevas». Ta jäi lihtlaseks «poksikotiks», meheks, keda materdati hommikust õhtuni ühe New Yorgi poksiklubi treeningtundides. Ühel hommikul, kui poksiklubi boy tuli Joed «tööle» kutsuma, ei vastanud keegi koputusele. Ei vastanud ka teisel päeval, ja kui üks lahti murti, leiti Joe surnuna. Endise tšempioni väheste asjade hulgas leidis tema päevik, mis paljastab varjamatu tõetruudusega ameerika poksielu kiskjalikku olemust. Kõige muu kõrval on seal ära toodud tema treeneri õpetus, kuidas käituda poksiringis. See kõlab järgmiselt: «Kui sinu vastane on sinust tugevam, siis ründa teda keelatud löökidega, sest mis sa talle ikka muidu teha saad. Kui sinu vastane on sinust nõrgem, siis kasuta samuti keelatud lööke, sest mis ta sulle ikka teha saab. Kui ringikohtunik on sinu vastase poolt, siis katsu teda võistlushoos rabada mõne haagiga, sest sa ei löö ju erapooletut isikut, vaid oma teist vastast. Kui sa tahad saavutada, et sinu nime järel reklaamsiltidel trükitaks «Metsik Pühvel» või midagi säärast, siis põruta kohtunikule isegi siis, kui ta on sinu poolt. Ära kardada, et ta ei kuuluta sind võitjaks. Raha eest, mis talle makstakse, on ta valmis seedima isegi nokauti.»

Eriti metsik on ameerika vabamaadlus ehk «catch as catch can» (võta, kuidas võtta saad!). Maadlejal on lubatud toppida vastasele sõrmi suhu, silmadesse, ninasõõrmeisse, rebida juustest ja koguni hammustada. Pidades jahti rahale ja üha erutavamatele elamustele moraalselt manduva publiku rahuldamiseks, leiutavad ettevõtlikud ärimehed vabamaadlusele järjest uusi teisendeid. Võistlusi ei peeta enam maadlusmattidel, vaid erilistel alustel, mis on kaetud pori ja nafta seguga. Võib kujutleda, millise joovastusega naudib seda lõbu ameerikalikus vaimus kasvatatud logelejate jõuk. Kuulus Kanada spordiorjapidaja Edoly Gyen tõi välja nn. «doublecatchi», kus kakluses üksteist materdavad korraga juba neli osalist. Kuid kõige jälgimat vaatepilti pakub Ameerikas üha enam leviv naiste «catch». Ja nüüd on see üks populaarsemaid spordialasid koos

munapulbri, närimiskummi ja püksitraksidega eksporditud ka Euroopasse. Lääne-Saksamaal peavad sakslannad «cat-chiga» pakkuma Ameerika kolonisaatoritele «kultuurset meelelahutust». Sama eesmärgiga organiseerivad jänkid Jaapanis võistlusi «kõige kiirema jaapani ema» nimetusele. Võistlus toimub 2000 m distantstil, väike laps õlgadel. Tekib küsimus: mis tõukab neid vaevatud ja õnnetuid jaapani emasid niiviisi jooksma? Nad teevad seda seepärast, et nende mehed on tapetud, areteeritud või töölt vallandatud, nende lapsed närudes ja näljased. Need naised vajavad leiba, et oma lastel hinge sees hoida. Kuid täissöönud ja joonud ameeriklased vajavad meelelahutust. Ameerika barbaritel on lõbus vaadata, kuidas vaevatud jaapani töölnaised on sunnitud tüki leiva pärast osa võtma nendest häbistavatest üritustest.

Kuid mitte ainult ameeriklaste poolt okupeeritud maades, vaid kõigis kapitalistlikes maades valitseb suuremal või vähemal määral naiste ebavõrdsus võrreldes meestega, nende poliitiline, majanduslik ja vaimne orjastamine. Enamiku nende maade naiste tegevus piirdub töö, perekonna, köögi ja kirikuga. Vähemiku — valitseva klassi daamide, pankurite, töösturite, maaomanike ja kaupmeeste tütarde päevakava täidavad aga kleidimoed, kohvikuklatš, flirt ja muud selletaolised «vaheldused». Ülaltoodust tingituna ongi naiste osatähtsus kapitalistlike maade spordiliikumises minimaalne, nende sportlike saavutuste tase suhteliselt madal. Pole juhuslik, et rahvusvaheliste spordiliitude ja rahvusvahelise olümpiakomitee mõnede reaktsiooniliste tegelaste vastuseismise tõttu olid naised XV olümpiamängudel Helsingis suhteliselt vähe esindatud. Pole juhuslik, et need-samad rahvusvahelise olümpiakomitee reaktsioonilised tegelased püüavad praegu teha kõike võimalikku XVI olümpiamängude programmi koondamiseks, eriti aga naiste väljalülitamiseks võistluskavast. Seda tõenäoliselt seepärast, et majanduslikud raskused, mis iga päevaga suurenevad kapitalistliku ühiskonna kõdunemisega, ei võimalda isegi enamikul tuntud naissportlastel süstemaatiliselt tegeleda oma spordimeisterlikkuse tõstmisega, rääkimata naisnoorsoo laialdastest hulkadest. Just nimelt materiaalsete raskuste tõttu seisavad enamikus kapitalistlikes maades naised peaaegu täielikult eemal võrkpalli, korvpalli, suusatamise, kiiruisutamise, Ameerika Ühendriikides aga ka sportliku võimlemise harrastamisest. Ka iluuisutamise, uju-

mise ja vettehüpete viljelejate hulgas on alaline hirm homse päeva eest kujundanud tava, et neil spordialadel väljapaistvaid tagajärgi saavutanud naised hülgavad basseini või liuvälja kino või varietee kasuks, nagu näiteks Vaikse ookeani ranniku ujumistšempion Ester Williams ja paljud teised. Siin on ju suuremad võimalused ja kindlam teenida raha vanaduspäevadeks. Need aga, kes otsustavad siiski jääda truuks spordile ja jätkata startimist võistlustel, veenduvad peagi oma kibedate kogemuste najal kapitalistlike maade naissportlase saatuses, nagu näiteks omaaegsed ujumiskuulsused Gertrude Ederle ja Johanna Faber. Esimene neist veedab kõigist mahajäetuna oma viimseid elupäevi näljas ja viletsuses ühes Ameerika vaestemajas, teine aga, sattudes väljakannatamatutesse majanduslikesse raskustesse, lõpetas oma elu enesetapmisega. Raske on kapitalismimaa naistel harrastada sporti. Selle asemel kultiveeritakse nende hulgas laialdaselt aga selliseid «spordialasid», nagu «roller-derby» (võidusõit rulluisukudel), naiste poks, naiste catch, naiste jalgpall ja teisi selletaolisi, kus spordiärimehed kasutavad ära puudustkannatavaid naisi ja tüdrukuid. Need varjamatu pornograafilise kallakuga «spordialad» suurendavad ju bisnismenide sissetulekuid ning aitavad kaasa noorsoo vaimsele ja moraalsele degenererumisele.

Parem pole ka endiste väljapaistvate meessportlaste olukord, kuigi nad andsid spordile oma parimad eluaastad ja töid sellega kodumaale kuulsust. «Kõige andekam, kõige elegantsem poksija maailmas» — nii kirjutas omal ajal Ameerika ajakirjandus Alfons Brownist, maailmameistrist keskskaalus. Sellest oli möödunud 16 aastat, ja keegi ei teadnud temast midagi. Hiljuti toodi ühte New Yorgi haiglasse tänavalt üles korjatud elatunud mees, kellel oli tuberkuloos ja keha parema poole halvatus. Suure vaevaga võis selles elavas laibas ära tunda Alfons Browni, kes suri kahe päeva pärast. Kohutav viletsus ja nälg viisid hauda inimese, keda siis, kui ta tõi kasumeid oma peremehele, oli ümbritsenud kuulsusesära. Niisugune oli endise maailmameistri kuulsusetu, kodanlike maade sportlasele tüüpiline lõpp. 1951. aastal toimus kohtumine raskekaalu-maailmameistri nimetusele Edhard Charlesi ja Joe Wallcoti vahel, mille võitis Wallcot. Temast kirjutati palju, ja ikka uuesti külvati ameerika ajakirjanike poolt üle küsimustega: «Mis tõi Teid poksiringi? Milles avaldub Teie arvates

ameerika elulaadi väarikus? Milles peitub Teie sportliku edu saladus?» Kuigi Wallcot andis esitatud küsimustele vastused, jäid need avaldamata ajaleheveergudel. Küll aga tõi vastuse ära üks Austria ajalehtedest, ja see kõlas järgmiselt: «Ma tean, mis on nälg. Ma tean, mis see tähendab, kui sul pole peavarju, kui sinu kuuel lapsel pole midagi süüa, ja kui ema neile midagi laulab, et nad nälja unustaksid. Ma tunnen seda kõike väga hästi ja sellepärast ma hakkasingi poksijaks. Ma olen tegelnud poksiga tüki leiva eest. Ma olen tegelnud poksiga mõne dollari pärast. Ja seepärast, et olen alati olnud näljane ja et minu lapsed on alati olnud näljased, saigi minust maailmameister.» Mitte auahnus ega hiilgavad elutingimused, vaid nälg oli see, mis sundis Joe Wallcoti poksiringi asuma. Nagu nende, nii ka kõigi teiste kapitalistlike maade sportlaste elutee kulgeb läbi julma ekspluateerimise. Üks peab vastu kauem, teine vähem, kuid kõigi lõpptulemuseks on üks ja sama — kuulsusetu lõpp, nälg, viletsus.

Ameerika ujuja Jonny Weissmüller oli paarkümmend aastat tagasi võrdlemisi populaarne. Talle kuulusid pea-aegu kõik maailmarekordid vabaujumises. Kuid need aastad möödusid. Tšempionile tekkis tõsiseid võistlejaid, ja tema rekordid kustusid üksteise järel. Aimates oma spordikarjääri loojangut, otsustas Weissmüller eriala muuta.

Erandina teiste endiste Ameerika tšempionide enamikust vedas Weissmülleril siiski. Lisaks maailmameistri kuulsale nimele oli tal kaunis kehaehitus ja fotogeeniline välimus. Endine ujuja muutus filminäitlejaks. Vastavastatud filmitähe seisund tugevnes veelgi, kui Hollywood hakkas välja laskma filmiseeriat Tarzanist — «kaasakiskuvat» lugu inimesest, kes elas ahvikarja keskel. Weissmüller oli Tarzani osas ületamatu. Ameerika ajakirjandus kirjeldas vaimustusest segasena «päikesepaistelise Jonny» peadpööritavaid saavutusi: tema villat, tema õnnestunud naitumist ühe «ekraanikuningannaga» jne. jne.

Kuid pisut aega enne sõda tabas Weissmüllerit ebaõnn: «kinotarzanid» ei olnud enam moes. Tuli müüa villa. Peagi oli Weissmüller samasugune töötsija nagu tuhanded teised.

Agentuur «United Press» teatas hiljuti, et Weissmüller kavatsevat «jäädvustada oma nime» uue maailmarekordi püstitamiseks üle La Manche'i ujumises. Senist rekordit

(11 tundi 5 minutit) hoiab enda käes prantslane George Michel juba 1926. aastast saadik.

Weissmüller ei ole ainus kodanlik ujuja, kes paneb oma viimase lootuse La Manche'ile. Sedasama tegid ka tema kaasmaalased Henry Sullivan, Charles Tot, Gertrude Ederle ja paljud teised. Alles mõned aastad tagasi tegi 50-aastane tšiillane Berroeta ebaõnnestunud katse «vallutada kanal». Parimal juhul ootab Weissmüllerit Gertrude Ederle saatus.

Kes jõuaks loendada kõiki neid omaaegseid maailmakuulusi, kes vanemas eas elatuvad nõudepesijaina, hulkureina või kerjustena ning kellest mitmed lõpetavad oma viletsa elutee enesetapmisega või hääbuvad kõigist mahajäetuina, kodutuina vaestemajades või maanteekraavides, sest sportlane kodanlikus ühiskonnas on samasugune ekspluateerimisobjekt nagu iga töötav inimene. Kui temast on välja pigistatud kõik võimalik, siis visatakse ta tänavale, samuti nagu halastamatult vallandatakse iga tööline, kes ei jõua enam nii palju töötada, kui seda nõuab peremees.

Kodanliku spordi üheks tähtsaks ülesandeks on rahvusliku ja rassilise vaenu süvendamine noorsoo hulgas, et kasvatada järeltulevat põlve metsiku inimvihkamise vaimus. Rassiline diskrimineerimine, neegeratleetide laimamine ja vägivalla tarvitamine nende kallal on Ameerika Ühendriikide spordis laialt levinud. Kuigi paljud neegrid on omanud ja omavad suurepäraseid kehalisi eeldusi spordimeisterlikkuse kõrgete tippude vallutamiseks, kuigi ainult tänu neegritele on Ameerika sportlased üldse veel võimelised pakkuma konkurentsi teiste riikide võistkondadele, takistatakse igati, mõnel pool aga otse keelatakse kehtivate seadustega neegreil spordiväljakute kasutamine ja koos valgetega võistlemine. Georgia osariigi seadustes seisab must valgel: «Valgel ja mustal rassil on keelatud koos osa võtta ükskõik millistest spordivõistlustest, esinemistest või treeningtundidest.» Kuni tänapäevani ei lubata Ameerikas neegreid osa võtta maa esivõistlustest tennis, ujumises, kiirusutamises, iluuisutamises, golfimängus ja teistel spordialadel. Real spordialadel kuulutatakse Ameerika tšempionideks sportlasi, kes oma tulemuste poolest jäävad kaugele maha neegritest. Esinedes ülemöödunud aastal Berliini olümpiastaadionil toimunud miitingul ütles omaaegne kuulus Ameerika sprinter Jesse Owens: «Kõneldakse, et Hitlerit pole enam. See ei ole õige. Meie maakeral on veel palju hitlereid, ja eriti palju on neid meie maal, kus

rassistid ei kohku tagasi millegi eest, et õhutada vihavaenu teise nahavärvusega inimeste vastu.» Jesse Owens on seda üsna sageli kogenud omal nahal. 1935. aastal Harwordis korraldatud võistlustel saavutas 21-aastane Owens viiel alal uued maailmarekordid, nende hulgas 200 m jooksus 20,3 ja kaugushüppes 8,13. Järgmisel aastal Chicagos toimunud kergejõustikuvõistlustel saavutas ta 100 m jooksus uueks maailmarekordiks 10,2. Owens arvati Ameerika Ühendriikide koondvõistkonda Berliini olümpiamängudele. Olümpiamängudel võitis Jesse Owens kolmel alal esikohad ning kindlustas Ameerika meeskonnale võidu 4×100 m teatejooksus. Kodanlik ajakirjandus kirjutas temast: «Kõige kiirem inimene maailmas!», «Kuldjalgadega Owens!», «Neger alalise naeratusega huultel!» jne. Jõudnud tagasi kodulinna, võeti ta vastu kui kangelane ja, uppunud lillede-merre, ruttas ta kiiresti koju isa tervitama. Suur oli aga tema kohkumine, kui ta leidis isa eest näljas ja viletsuses vaevleva kerjusena. Keegi polnud talle tööd võimaldanud, rääkimata muudest lubadustest, mida tötati Owensile enne tema ärasõitu Euroopasse ning mille pärast ta esmajärjekorras oligi nõustunud olümpiamängudest osa võtma, kuigi see segas õpinguid ülikoolis. Nüüd selgus talle kogu see silmakirjalikkus ja pettus, mis on omased kapitalistlikule ühiskonnale. Linnavalitsus aga andis selle maskeerimise katsena võitja auks banketi, kus peeti palavaid kõnesid Ameerika «demokraatiast» ja tõsteti Owensi auks klaase. Siis saabus kõige pidulikum moment. Sõna anti neljakordsele olümpiavõitjale. Kogu saal jäi ärevil vait. Owens ütles aga ainult kolm lauset, mis mõjusid hiilgavale seltskonnale jahmatamapanevalt: «Ma olen tüdinud teie pidulikust lobisemisest ja kogu sellest rumalast kiitlemisest! Ma ei vaja teie meelitusi! Andke parem tööd mu õnnetule isale, tööta neegrile, ning mu tuhandetele vendadele nahavärvi poolest!» See oli Ameerika kodanlikele sportitegelastele liig. Owensi nimi kadus ajakirjanduse veergudelt, mitte ükski klubi ei võtnud teda oma meeskonda. Vähe sellest. Owens tembeldati mässajaks, kes õõnestavat Ameerika «demokraatliku» ühiskonna aluseid. Kuigi ta suutis suurte raskustega lõpetada ülikooli, ei võimaldatud temale tööd. Ei jäänud muud üle, kui hakata väheseid näljakopikaid endale ja isale teenima hipodroomil traavlite, koerte ja kängurutega võidu joostes, et «tsiviliseeritud» džentlmenidele ja leedidele pakkuda «närvikõditavaid

vaatepilte». Peremehed sundisid jooksjat esinema päevast päeva, ähvardades äraütlemise korral lepingu katkestamisega. See aga oleks tähendanud jääda ilma ainukesest «tööst». Ikka ja jälle üleni higisena võttis ta osa koerte jooksudest. «Alaline naeratus», millest omal ajal ajalehed kirjutasid, on tema huultelt ammugi kadunud. Vaevalt suudab keegi ühe New Yorgi kõrtsi ust avavas kirevat šveitserriietust kandvas neegris ära tunda «maailma kõige kiiremat inimest». Alaline puudus ja üle jõu käiv «töö» on jätnud oma jäljed. Kuid ikkagi jälitab Owensit kuri kuulus Ameerika-vastase tegevuse uurimise komisjon. Tekib küsimus, mille eest? Asi seisab nimelt selles, et viibides ülemöödunud aastal Berliini olümpiastaadionil, kus toimusid Ameerika sportlaste esinemised, pöördus Jesse Owens pealtvaatajate poole lühikese kõnega: «Kuigi viisteist aastat on inimkonna ajaloos lühike ajavahemik, on need viimased viisteist aastat paljudele miljonitele inimestele toonud tohutuid kannatusi ja pisaraid. Ma pöördun kõigi isade ja emade poole: selles paljukannatanud maailmas kõneldakse uuesti sõjast. Kuid meile on elu antud selleks, et töötada rahu... Rahu teile, noormehed ja neiud!» Tormiliste kiiduavaldustega tervitasid saksa noored Owensi sõnu.

Owens ei kutsunud üles Ameerika fašistliku valitsuse kukutamisele, ta ei kritiseerinud ameerika sõjaõhutamajaid, kes sel ajal pidasid Koreas alatut röövsõda, ta ei mõistnud hukka relvastumise võidujooksu Ameerika Ühendriikides ja teistes kapitalistlikes maades ega sõjaliste blokkide kokkuklopsimist Washingtoni initsiatiivil. Ta ütles ainult murelikult, et «selles paljukannatanud maailmas kõneldakse uuesti sõjast». Seda aga nähtavasti ei saa ameerika imperialistid talle andestada. Jesse Owensi saatuses avaldub kujukalt see suur pettus, mis kannab nimetust «Ameerika demokraatia». Ja see pole ainuke selline näide.

Associated Pressi agentuur tõi hiljuti ära «Ameerika parimate sportlaste nimekirja viimase 50 aasta jooksul». Teadlikult on sealt välja jäetud tuntud neegersportlased. Meie aga teame, et väsimatu rahu ja rahvastevahelise sõpruse eest võitleja neegerlaulja Paul Robeson oli omal ajal väljapaistev sportlane. Ta mängis hästi jalg- ja korvpalli ning saavutas häid tagajärgi kuulitõukes. Kolumbia ülikooli meeskonna trener Lean Little ütles Robesoni kohta: «Ta oli üheks parimaks mängijaks kogu jalgpalli ajaloos.»

Kolmkümmend aastat tagasi kirjutati temast: «Robeson eksib harva, ja igas mängukombinatsioonis kujuneb ta alati keskseks kujuks. Selles seisab tema võrratu väärikus.» Mitte ammu ilmus Ameerika Ühendriikides raamat «Jalgpalli ajalugu Ameerikas». Kui palju seda ka lehitseda, ei leia siit Paul Robesoni nime. Jalgpallimeeskonna nimekirjas, kus mängis Robeson, on ära toodud ainult kümne mängija nimed. Selletaolisi näiteid võib tuua tuhandeid. Isegi kõige parematel neegeratleetidel pole kohta Ameerika Ühendriikide spordis ainuüksi sellepärast, et nad on sündinud neegritena, rääkimata poolnäljast orjaelu elavatest noorte neegrite hulkadest. Mitte juhuslikult ei kirjuta Ameerika spordikommentaator Paul Gallico oma raamatus «Hüvasti, sport!»: «Valged bossid — need on kõige häbematumad, metsikumad ja amoraalsemad inimesed kogu maailmas, kes on kaotanud igasuguse inimväärikuse, kui neil on tegemist neegersportlastega. Nad vaatavad neegrile kui lehmale, keda võib igati ekspluateerida ja lüpsta.»

Kuid mitte ainult neegrid ei kuulu «demokraatlikus» Ameerikas rahvuslikule diskrimineerimisele. Suuremal või vähemal määral rakendatakse seda ka kõigist teistest rahvustest elanike suhtes, kes pole anglo-saksid, nagu indiaanlased, mehhiklased, itaallased ja teised.

Kõige selle juures jätkub imperialistide palgasulastel jul tumust jutlustada, et nende «sport näeb ette ausat võistlust», «sport on väljaspool poliitikat», «sport kindlustab rahvusvahelist sõprust ja lähendab rahvaid üksteisele».

Mida kujutab endast nende «aus» võistlus, seda demonstreerisid nad peale eespooltoodud faktide veel eredalt 1952. aastal Helsingis toimunud XV olümpiamängudel, kus rida kohtunikke ja kohtunike kolleegiume tegutses olümpia traditsioone austamata ebaobjektiivselt ja sihilikult valesti, seda eriti Nõukogude ja rahvademokraatiamaade võimlejate, maadlejate, tõstjate, poksijate ja teiste sportlaste suhtes. Selliste kohtunike hulka kuulusid iirlane Gallagher, norralane Helmar, inglane Royle, belglane Ver Eecken ja teised. Kohtunike alatute mahhinatsioonide tulemusena ei loetud A. Vorobjovi tulemust kahe käega tõukamises — 170 kg, poksija Sokolovi võit keskkaalus prantslase Ventaja üle anti viimasele, samuti kaotas Garbuzov soomlasele Hämmäläinenile, kuigi oli kogu aeg ilmses ülekaalus. Otse skandaalseks kujunes aga Šocikase kohtumine Lõuna-Aafrika poksija Nimaniga. Pealtvaatajate sümpaatiat võitnud

nõukogude sportlane oli ka sellel kohtumisel tunduvas ülekaalus. Ent jällegi «leidis» ringikohtunik lahenduse. Pärast tormilist löökideseeriat andis ta käskluse «Seis!», et hoiatada võistlejaid ohtliku liikumise eest peaga. Võistlusmääruste kohaselt kuulas Šocikas kohtuniku märkust allalastud kätega. Teinud märkuse, nihkus ringikohtunik pisut eemale, ütlemata käsklust «Poks!». Momenti kasutas määrustevastastelt Niman, kes samal hetkel tabas Šocikast tugeva löögiga. Sellise käitumise eest oleks tulnud Niman viivitamatult diskvalifitseerida, ent ringikohtunik jäi pealtvaataja ossa. Järgnevalt viis vastane temale antud ebaõige tegevusvabadusega Šocikase põrandale. Ülima nobedusega alustas ringikohtunik lugemist. Kuigi nõukogude poksija oli «seitsme» juures püsti ja võttis taas võistlusasendi, ei päästnud see olukorda. Kohtunik oli «jõudnud» kümneni! Niman kuulutati võitjaks. Vaatamata protestile ja publiku meelepahale jäädi ebaõige otsuse juurde. Niisuguseid fakte võiks loendada palju. Ja selles pole midagi imestada, sest kodanlike ninameeste arvates «sport on äri ja äri sport». Võidab see, kumb rohkem maksab.

Parem pole lugu ka kodanlike maade spordi «apoliitilisusega». «Kui astute spordihalli, jätke poliitika läve taha,» manitseb rahvusvahelise olümpiakomitee esimees Avery Brundage. Nagu «His masters voice» plaadilt kordab kulekalt oma isanda häält rahvusvahelise tenniseföderatsiooni üks tegelasi, inglise lord Tumblewood: «Milleks segada sporti poliitikasse?» Oletame, et see on nii. Kuid, miks siis kiusatakse taga Jesse Owensit, kui ta räägib rahust? Miks heideti Caracasi ülikoolist välja Helsingi olümpiamängudel kolmikhüppes pronksmedali võitnud A. Devonish põhjusel, et ta jutustas sõpradele-üliõpilastele oma muljeid Nõukogude Liidu ja rahvademokraatiamaade sportlaste edukast esinemisest ning väljendas oma sümpaatiat nende vastu? Miks ei lubanud Ameerika võimud sõita Helsingi olümpiamängudele ajalehe «Daily Worker» kirjasaatjat? Samas, kui mister Brundage pasundab spordist väljaspool poliitikat, keelduvad Ameerika võimud välja andmast sissesõiduviša Rootsli suusahüppajale Karl Holmströmile, kes möödunud taliolümpiamängudel võitis pronksmedali ning kes sai Ameerika spordiorganisatsioonidelt nimelise kutse võistlustele Ameerika Ühendriikides. Jällegi tekib küsimus — miks? Põhjus on lihtne: Karl Holmström külastas just hiljuti Nõukogude Liitu, ja kui oled kord sooritanud reisi itta,

siis pole sul enam võimalusi pääseda läände. Taolisi näiteid võib tuua veel palju. Kõik need paljastavad Brundage ja Tumblewoodi kiidulaulu «spordist väljaspool poliitikat» tõelist sisu ja eesmärki. Mister Brundage, lord Tumblewoodi ja paljude teiste nendetaoliste kodanluse palgasulaste loba spordi «apoliitilisusest» kapitalistlikes maades peab kujutama suitsukatet, mille taha püütakse varjata kodanliku spordi reaktsioonilist olemust, tema allutamist imperialistide-miljonäride huvidele rahvamasside petmiseks ja nende pimestamiseks poliitiliselt.

Spordi «apoliitilisusest» hõiskasid kodanlased omal ajal ka Eestis. Samas aga istusid spordiliikumise eesotsas kui nn. «spordiarmastajad» miljonär Luther, kodanluse tuusad Oinas, Joonas, Viitak, Assor ja teised, et spordi kaudu kasvatada noort sugupõlve kodanliku natsionalismi vaimus, truualamlikus vaimus valitseva kliki ees. Mitte asjata ei olnud Päts, Laidoner ja Eenpalu olümpiakomitee liikmed, «kaitseliidu» ülem Orasmaa ja politseidirektor Sooman «jalgpalliasjatundjateks», samuti riigisekretär Terras Eesti Spordiliidu ning mitmesuguste teiste komiteede ja komisjonide esimeheks. Kuhu see kodanlik-natsionalistlik kasvatatus «sport spordi pärast» sildi all oli suunatud, näitasid eriti selgesti verised saksa okupatsiooni aastad, millal Kalkun, Lossman, Mikson ja rida teisi sportlasi muutusid kõige täisverelisemateks fašistideks, oma maa ja rahva reetjateks.

Rääkides kõlavaid fraase ameerika spordi humaansusest, mis pidavat teenima sõpruse süvendamise eesmärki rahvaste vahel, kasutavad sõjaõhutajad samal ajal tegelikult spordiliikumist usaldamatuse-õhkkonna loomiseks mitmesuguste maade sportlaste hulgas, vihavaenu kasvatamiseks demokraatlike sportlaste vastu ja kõigi reaktsiooniliste jõudude mobiliseerimiseks võitlusele rahuleeri vastu, eelkõige aga Nõukogude Liidu ja rahvademokraatiamaade vastu. Nad püüavad tänapäeva kodanlikus spordiliikumises igati kasutada oma desinformatsiooni ja laimu põlatud meetodeid. Isegi kurikuulsat «külma sõja» strateegiat ei jäeta kõrvale. Viimane ilmnes eredalt möödunud aastal Ameerika ja Nõukogude Liidu võistkondade vahelise matši korraldamise küsimuses. Ameerika Ühendriikide koltuministerium ja riigidepartemang jätsid Ameerika maletajate poolt külla kutsutud Nõukogude maletajad ilma õigusest sõita puhkama ÜRO juures oleva Nõukogude esinduse

suvilasse, milline asetseb 12 miili New Yorgist eemal. Tuues esile selle häbiväärse fakti, ütles seltsimees G. M. Malenkov NSV Liidu Ülemnõukogu V istungjärgul:

«Teatavasti sõidavad tuhanded Nõukogude Liidus käivad välismaised külalised, sealhulgas ka ameeriklased, ringi meie maal ja võivad sõita, ütleme, Taškenti, Tbilisi, Kiievisse või teistesse rajoonidesse. Tuleb välja, et Ühendriikides keelatakse külalistele liikumine 12 miili piires, sel ajal, kui Nõukogude Liidus võivad välismaised külalised vabalt sõita tuhandete miilide kaugusele. Kuidas siis juletakse pärast seda veel lobiseda Nõukogude Liidus olevast «raudsest eesriidest»? Kuid selles pole midagi imestada. Jultumuse poolst on ameeriklased ületamatud. Nad ei lakka «raudeesriidest» sonimast isegi siis, kui nende laim ja vale Nõukogudemaaast, nõukogude inimestest, nõukogude sportlastest on juba ammu nõukogude sportlaste ja kõigi maade eesrindlike sportlaste poolt paljastatud. Möödunud aastal toodi Rootsi ajalehe «Ny Dag» veergudel ära Degerforsi korrespondendi sõnum, kus kirjeldatakse alandavat suhtumist, mille osaliseks said jalgpallimeeskonna «Degerfors» mängijad Göteborgis enne sõitu Ameerika Ühendriikidesse. Kahel korral pidid nad ilmuma Ühendriikide peakonsuli juurde, kus mängijailt nõuti isegi näpujälgi. Tähendab sama, mida nõutakse kuriteos kahtlustatavatelt isikutelt. Meeskonna treenerile Karl Neschile keelduti aga hoopiski andmast sissesõiduviisat Ameerika Ühendriikidesse, ettekäändel, nagu puuduksid tema kohta mõningad formaalset iseloomu omavad andmed. Äraütlemise tegelikuks põhjuseks aga oli see, nagu märgib ajaleht, et Nesch on kantud isikute nimekirja, kellele on keelatud sissesõit «vabaduse maale». «Missugust kära oleks ajakirjanduses tehtud,» öeldakse sõnumis, «kui näiteks «Jürgorden» jalgpalluritelt oleks sõrmejälgi nõutud enne väljasõitu Nõukogude Liitu või kui taolise nõudmise oleks rootsi sportlastele püstitanud ungarlased enne nende külaskäiku sinna. Rootsi jalgpallurid said hea võimaluse tutvuda — tagasihoidlikult öeldes — eemaletõukavate meetoditega, mida kasutab maa, keda mõned endale kujutlevad kui «maailma vabaduse ja demokraatia kantsi». Nad nägid nüüd, kus asub tegelikult «raudne eesriie», millest niipalju räägitakse.»

Jänkid armastavad väga palju kiidelda oma «ameerika elulaadiga». Mida siis tegelikult endast kujutab see «elu-

laad» ja kuidas see väljendub spordis? Tegelik «ameerika elulaad» — see pole muud kui silmakirjatsemine ja mahhinatsioonid, altkäemaksud ja äraostmised, tapmised ja vargused, kaklused ja skandaalid, ilma milleta pole mõeldav ka ameerika sport. Sageli on seda tulnud kogeda Euroopa maade sportlastel ja spordihuvilistel. Oma toorutsemise ja kaklusega hiilgasid ameerika hokimängijad ka taliolümpiamängudel Oslos, mis kutsus spordihuvilistes esile laialdase protestilaine. «Räpaste kommete kandumisele ookeanitagustelt meeskondadelt Euroopa hokisporti tuleb teha lõpp,» kirjutas selle kohta Šveitsi kodanlik ajaleht «Neue Züricher Zeitung». «Põhiliste spordireeglite rikkumised, mida endale lubasid ameeriklased, kuuluvad kõige alatumate hulka, mida me üldse spordiareenil oleme näinud.»

Möödunud suvel toimus matškohtumine Rootsi ja Ameerika kergejõustiklaste vahel. Pärast võistlusi toimus Örebro bankett külaliste auks. Seekordseks «peakangelaseks» osutus XV olümpiamängude võitja kettaheitel Sim Iness. Koos mõne sportlasega lahkus ta demonstratiivselt vastuvõtult, lausudes imestunud rootslastele, et bankette ilma viskita võivad nad organiseerida iseendile. Suundudes linna baari, alustasid nad kaklust. Keegi inglise keelit valdav rootslane, kes püüdis ookeanitaguseid huligaane korrale kutsuda, peksti vaeseomaks. Täiesti õigustatult nõudsid Rootsi ajalehed sidemete täielikku katkestamist ameerika sportlastega, nagu oma tervist hoides seda juba tegid Rootsi hokimängijad. Kakluste ja skandaalidega lõppesid ameerika poksijate Walter Karte'i ja Jimmy Slade'i «sõpruskohtumised» Londonis, iluuisutajate M. ja K. Connedy esinemine Pariisis. Lööminguga lõppes Itaalia—Ameerika pesapallimängijate kohtumine Roomas, mille provotseeris ameeriklane Mac Herrity. Madal sporditehnika ei võimaldanud võitu, tähendab pole teist teed oma üleoleku tõestamiseks peale rusikate! See on ju «ameerika elulaad»! Selle elulaadi «hüvesid» on Inglismaa ja Prantsusmaa, Itaalia ja Lääne-Saksamaa, Jaapani ja Austria lihtsad inimesed korduvalt tunda saanud. Seepärast nad vihkavadki hingepõhjani seda «elulaadi». Uha sagedamini ilmuvad Londoni, Rooma, Pariisi, Viini ja Euroopa maršaliseeritud maade teiste linnade tänavatele ning staadionidele loosungid «Amy go home!» («Jänkid, kasige koju!»).

«Meie kasvatame noori, kelle ees väriseb maailm ja kes sarnanevad metsloomadega», nii unistas omal ajal Hitler.

Hitleri eeskujul unistavad tänapäeval maailma valitsemisest ameerika imperialistid. Selleks aga vajavad nad sõdureid, kes ei mõtle ega arutle, inimesi, kellel puudub häbi ja autunne, kellel pole südametunnistust. Pole juhuslik, et Ameerika valitsevad ringkonnad on asunud spordi aktiivsele militariseerimisele, kasutades kõiki «psühholoogilise ümbertöötamise» vahendeid sõjahüsteeria õhutamiseks, inimvihkajate ja mõrvarite põlvkonna kasvatamiseks. Massilised mõrvad, enesetapmised ja kallaletungid televisioonisaadetes, igal tänavanurgal asetsevad müürilehed inimestega mustades maskides püstolite ja pussidega käes, uue sõja kui «bioloogilise ja sotsiaalse vajaduse» laialdane propageerimine — kõige sellega mürgitatakse iga päev, iga tund ameerika noorsoo teadvust. Opetlane Kurt Fentle manitseb lastevanemaid: «Kui te näete, et teie lapsed mängivad sõda, kui nad kavatsevad alla heita aatomipommi, te peate vaid kiitma neid selle eest. Te olete väärvõimisel, kui mõtlete, et lastes ei tohi arendada õelust ja toorust.» «Verd, ohvraid ja surma!» nõuab endine Kolumbia ülikooli rektor, praegune Ameerika Ühendriikide president A. Eisenhower. «Ameerika spordi ülesanne,» ütleb ta, «seisab noorte ettevalmistamises sõjaks.» Noorte Meeste Kristlik Ühing, mis tegutseb üle 50 aasta ja on kuulus oma mustade mahhinatsioonidega, mürgitab temale kuuluvais spordiklubides noorsugu lobaga anglo-saksi rassi üleolekust ning sõjast kui inimkonna kõige paremast heaolust. Reaktsioonilised fašistlikud organisatsioonid, nagu «Ameerika Leegion», «Hõbesärgid», «Kolumbuse Tütred» ja teised kasvatavad spordiga tegelemise sildi all oma klubides elukutselisi kõirilõikajaid ja rüüstajaid, keda kasutatakse progressiivsete organisatsioonide koosolekute laialiajamiseks ning progressiivsete tegelaste tapmiseks. Nendest reaktsioonilistest organisatsioonidest ei taha maha jääda ka kirik. Kirikutes on hakatud pühakuid kujutama spordidressis, et noori meelitada katoliiklikesse ja evangelistlikesse spordiliitudesse, kus neis sisendatakse kiskjalikku moraali. «Pärast seda, kui olen oma hingekarja palvele viinud,» kiitleb Tampa linna «püha isa» Neancy, «kutsun ma teda laskeharjutustele. Ma arvan, et me peame läbi viima totaalset ettevalmistust, tuginedes džungliseadustele. Me peame õppima tapmiskunsti.»

Ookeanitagused miljonärid ja nende agentuur ei rahuldu ainult ameerika noorsoo moraalse laostumisega, vaid on

asunud spordi laialdasele militariseerimisele ka Austrias, Lääne-Saksamaal, Jaapanis ja teistes satelliitriikides, et ette valmistada kahuriliha, kes Washingtoni ninameeste käsul oleks valmis nii omi kui ka teisi rahvaid tapma ja röövima. Ikka sagedamini võib ameeriklaste kontrolli all olevates Austria läänetsoonides näha lapsi mängimas mängu, nagu «tapmine nurga tagant», «neegri lintšimine», «mahalaskmine», «vargus sissemurdmisega» jne. Lääne-Saksamaal on ameerika isandate käsul upitatud spordiliikumise etteotsa endised natsid parun Karl von Holt, Karl Diem, Willy Daume ja teised, kes Adenaueri soosimisel taastavad fašistide revanšistlikke koondusi, nagu «Brüderschaft», «Kaadrisõjaväelaste Ühing», «Uuendus» jt. Parun Karl von Holt, praegune «Saksa olümpiakomitee» esimees, oli Hitleri päevil «impeeriumi spordifüüreriks», inimsööjate-maailmavallutajate kasvatajaks. Mis seal ikka! Teised ajad — teised peremehed. Ainult töö on jäänud samaks. «Hitlerjugendist» on saanud «Reichsjugend», keda juhib G. Münchhof — natsliku partei liige 1931. aastast, kes kuni fašistliku Saksamaa kokkuvarisemiseni oli «Hitlerjugendi» Berliini organisatsiooni juht ja SA ohvitseriderühma komandör. Nii «Reichsjugendi» kui teiste noorsoo- ja spordiorganisatsioonide ülesandeks on kasvatada noormehi ja tütarlapsi fašismi ja militarismi vaimus, ette valmistada neist spioone, diversante ja terroriste. Spordi militariseerimise tulemusena on see omandanud vastiku ameerika spordi kuju ja kombed. Toorus, kaklused ja metsikused on kujunenud «Bonni riigi» spordiliikumise igapäevasteks nähtusteks. Kõik see näitab veel kord imperialistide püüdu igati kasutada spordiliikumist sõjaliste reservide ettevalmistamiseks, teha noort sugupõlve kurdiks kõige progressiivse vastu, äratada temas madalaid instinkte ja inimvihkamise vaimu, kasvatada noortest kuulekaid sõdureid-automaate, rahvaste orjastajaid ja vabadusliikumise veriseid mahasurujaid. Selline on Ameerika spordi tõeline sisu, eesmärk ja ülesanded, et Ameerikas ja teistes kapitalistlikes maades rahva mõtteid eemale juhtida ühiskondlikest probleemidest, võitlusest oma eluliste huvide — rahu, demokraatia ja vabaduse eest, sest niisugune «sport» vastab täielikult Wall Streeti sõjaõhutajate huvidele. «Kogu meie sport, kogu Ameerika spordielu,» ütleb maailmarekordi omanik, Londoni ja Helsingi olümpiamängude võitja kergejõustiku kümnevõistluses Bob Mathias, «on sõltuv dol-

larist. See elu möödub tänapäeval valitsuse rahatuusade küünilise moraaali õhkkonnas, teenides relvastuse võidujooksu.»

Kapitalistlike maade noormehed ja tütarlapsed mõistavad, et kui neil pole tööd, pole kodus tükki leiba, pole taskus krossi raha, pole võimalusi hariduse saamiseks, kui neil tuleb ööbida lageda taeva all, kui nad kahekümneaastaselt näevad välja raukadena, kui neilt on võetud elurõõm ja naeratus huulilt — siis on see kõik relvastuse võidujooksu tulemus. Kapitalismimaade noored hakkavad mõistma, et võidelda õiguse eest tööle, puhkusele, haridusele tähendab — võidelda eelkõige uue sõja vastu, sõjaliste eelarvete vastu, hariduse, teaduse, kirjanduse, kunsti ja spordi militariseerimise vastu. Võitlus rahu eest on võitlus kasvava põlvkonna parema tuleviku eest. Seepärast haarabki aktiivse võitluse idee rahu eest ikka laiemaid ja laiemaid noorsoo hulki. Olg õla kõrval astuvad rahuliku, õnneliku elu eest välja katoliiklased ja sotsialistid, protestandid ja kommunistid, töölisel ja üliõpilased, näitlejad ja sportlased. Ühine võitlus rahu eest, oma õiguse eest on koondanud ülemaailmse demokraatliku noorsoo föderatsiooni ridadesse üle 75 miljoni noore erinevate poliitiliste ja usuliste vaadetega, erineva rassilise ja rahvusliku kuuluvusega, erineva sotsiaalse seisundiga. Föderatsiooni lahingudeviis: «Noorsugu, ühine! Edasi kindla rahu, demokraatia, rahvaste rahvusliku sõltumatuse, parema tuleviku eest!» on kandunud maailma kõigisse paikadesse, on kandunud miljonite noorte südameisse. «Sport peab teenima rahuüritust ja karastama noorsugu rahulikuks loovaks tööks» — niisugune on maailma progressiivse noorsoo seaduslik nõudmine. Maailma progressiivsed sportlased mõistavad otsustavalt hukka kõik need, kes kultiveerivad spordiliikumises «rusikakultuuri» ja madalaid instinkte, kes püüavad sporti militariseerida. Nad on erinevatest maadest, räägivad erinevaid keeli, elavad erinevates tingimustes, kuid soovivad üht — rahu ja rahvaste sõprust. Ja kui kõik sportlased veel ei võta tänapäeval osa rahuliikumisest, siis ei tähenda see, et nad ei taha rahu, vaid seda, et nende osavõtt ükskõik missugusest üritusest rahu eest toob endaga kaasa tagakiusamist ja vihkamist spordiette võtjate poolt. Võib veendunult öelda, et sportlaste valdav enamik ei toeta sõda, sest spordi areng on võimalik ainult rahu ja rahvaste vennaliku koostöö tingimustes.

MAAILMA EESRINDLIKUD SPORTLASED VÕITLUSES RAHU EEST

Maaailma eesrindlikud sportlased mõistavad iga päevaga üha selgemini, et rahu rahvaste vahel ei tule iseenesest, vaid et seda tuleb võitluses sõjaõhutajatega kätte võidelda. Järgnedes Nõukogude ja rahvademokraatiamaade sportlaste eeskujule, astuvad nad julgelt välja aatomirelva tingimusteta keelamise ja selle valitsuse sõjasüüdlaseks kuulutamise eest, kes aatomirelva esimesena kasutab. Neid nõudeid sisaldavale Stokholmi üleskutsele kirjutasid alla tuhandete Prantsusmaa sportlaste hulgas kuulsad jalgratturid maailmameister Antoine Manner, Maurice Diaux, Lalise Canus, Gautier Debas, poksijad Honoré Prailesie, Louis Squenat, Jacques Mousset, maailmameister ujumises Alex Jany, Prantsusmaa rekordimanik 1500 m jooksus El-Mabrouk. «Prantsusmaa sportlased soovivad rahu,» ütles Prantsusmaa Töölise Spordiföderatsiooni sekretär Jean Bimier. «Nad teavad, et rahu — see on inimkonna kõige kallim aare; nad teavad, et võideldes rahu eest nad võitlevad ühtlasi spordi massilise arendamise eest, paremate sportimistingimuste loomise eest, tööliste ja teenistujate palga tõstmise eest, sõjaväekohustuse seaduse sisseviimise vastu noortele alates 18-ndast eluaastast. Just nimelt seepärast jälitabki Prantsusmaa valitsus nii raevukalt Prantsusmaa Töölise Spordiföderatsiooni ja tungib kallale selle liikmetele.

Kuid mingisugused ähvardused, mingisugused jälitamisinõud ei suuda peatada Prantsusmaa progressiivsete sportlaste võitlust rahu eest. Prantsusmaa sportlased teavad, et nende tegevust jälgivad nende sõbrad — progressiivsed sportlased maailma kõigis maades, väljendades solidaarsust prantsuse noorsoole, kes võitleb rahu eesmärke teeniva rahvaliku spordi eest Prantsusmaal.»

Vaatamata rahupooldajate metsikule tagakiusamisele Itaalias, kirjutasid seal Stokholmi üleskutsele alla miljonid ausad töötajad, nende hulgas niisugused väljapaistvad sportlased, nagu jalgratturid Fausto Coppi ja Martini, maadleja Juli Filippo, poksija Renato Tontini. «Meie, sportlased,» ütles Itaalia jalgpalli koondmeeskonna mängija Caprillo, «armastame elada, selle asemel et ihaldada sõda. Et päästa meie elu, meie kodu ja meie kodumaad, kirjutame meie alla Stokholmi üleskutsele ja ühineme võitluseks rahu

eest aatomirelva vastu.» Kuidas ka ei püüaks kodanluse palgasulased eesotsas kristlike demokraatidega militariseerida Itaalia sporti, ikka sagedamini jooksevad nende plaanid karile, saades üha laialdasema vastulöögi osaliseks progressiivsete sportlaste poolt. Itaalia Rahvuslik Spordiliit, kes ühendab oma ridades üle 70 000 sportlase, on saavutanud märkimisväärseid tulemusi võitluses spordi taassünni — rahvaliku spordiliikumise arendamise eest, mis teenib rahu ja rahvaste sõpruse üllast üritust.

Stokholmi üleskutsele aatomirelva keelamise kohta, samuti Ülemaailmse Rahunõukogu üleskutsele rahupakti sõlmimise kohta viie suurriigi vahel andsid oma allkirjad paljud sportlased Lääne-Saksamaal, Rootsis, Taanis, Belgias, Hollandis, Inglismaal, Ameerikas, Indias ja teistes maades.

Üheks rahu eest võitlemise vormiks kapitalistlikes maades on rahuteatejooksud ja mitmesugused tähesõidud. Suure eduga organiseerisid niisuguse teatejooksu Soome sportlased. Noored rahu eest võitlejad suundusid Helsingist maa kõige kaugematesse paikadesse, kus nad selgitasid rahupooldajate liikumise eesmärke ja ülesandeid ning kutsusid elanikkonda ühinema võitluseks sõjaõhutajate vastu. Stokholmi üleskutsele aatomipommi keelamiseks allkirjade kogumise kampaania päevil korraldasid kauge ja karmi Islandi sportlased suure tähesuusatamise, mille marsruut kulges läbi raskelt ligipääsetavate rajoonide saare keskosas. Meeleldi andsid Islandi töötajad oma hääled kogu maailma lihtsate inimeste poolt vihatud sõja vastu.

Teise ülekanadalise rahukaitse kongressi eel töid noormehed ja neiud põleva rahutõrviku Montrealist Torontosse ja andsid selle kongressi avapäeval üle rahupooldajate rahvusliku nõukogu esimehele doktor Andicott'ile. Noorte tahtekindlust ei suutnud murda Kanada võimude igasugused takistused teatejooksu läbiviimisel, samuti sellest osavõtjate jälitamine ning areteerimised. Kuigi politsei kohtles teatejooksust osavõtjaid kõikjal kui vaenlasi, tulid nad linnade tänavaile rahuloosungeid kandes ja organiseerisid miitinguid. Miitingutel rääkisid noored rahupooldajad suure rõõmuga, kuidas elanikkond neid 500 km pikkusel teekonnal soojalt tervitas, kuidas nad levitasid sadu tuhandeid brošüüre, mis selgitavad rahupooldajate liikumise suuri ülesandeid.

Meeldejäävaks sündmuseks Austria rahupooldajate

kongressi töös oli moment, mil istungitesaali saabusid teatejooksust osavõtjad rahuvimplitega kõigist Austria provintsidest. Kongressi delegaatide tormiliste kiiduavalduste saatel astus kõnetooli Vaba Austria Noorsooliidu üks juhte Herbert Steiner. Väljendades kogu maa progressiivse noorsoo ja sportlaste tundeid, ütles ta: «Meie andsime ja täidame püha tötuse — mitte kunagi sõdida Stalingradi kangelaste vastu.»

Paljude Euroopa maade sportlased sooritasid teise ülemaailmse rahupooldajate kongressi auks ulatusliku teatejooksu. Teatejooksjad läbisid Soome, Rootsi, Norra, Taani, Itaalia ja Prantsusmaa territooriumi, suundudes Inglismaa linna Sheffieldi, kus pidi toimuma kongress. Kõikjal said nad sooja vastuvõtu osaliseks. Kõige raskemaks kujunes see teekonnalõik, mis kulges läbi Inglismaa. Inglise valitsus ajas nurja kongressi läbiviimise Sheffieldis, keelates enamikul delegaatidest sissesõidu Inglismaale. Londoni politsei korraldas ka rahuteatejooksust osavõtjate läbiotsimisi, kiskus neid maha jalgrätastelt, püüdes neile kõikjal teed sulgeda. Rahutõrviku kandja, tuntud kergejõustiklane Stanley Haushem areteeriti. Vabanenud pärast ülekuulamist ja nelja naelsterlingi suuruse trahvi maksmist, lülitus tubli rahu eest võitleja uuesti teatejooksu. Rahutõrvik saabus Sheffieldi ja anti linna raekoja trepil üle teise ülemaailmse rahupooldajate kongressi delegaatide vastuvõtukomitee esimehele. Protestiks Inglise politsei jämedale omavolile otsustas Stanley Haushem joosta iga temale trahviks määratud penni eest ühe miili. «Ma jooksen läbi kogu Londoni,» ütles ta, «sealhulgas läbi kõikide kehvikute kvartaalide nendesamade loosungitega seljal ja rinnal, mis on juba kord kirjutatud minu spordisärgile: «Rahu maailmale!» See on minu panuseks rahu säilitamise üritusse kogu maailmas.»

Teine ülemaailmne rahupooldajate kongress toimus Varshavis. Sellest võttis osa ligi 2000 delegaati 81 maalt. Kogu maailmale kõlasid tribüünilt mitmesugustes keeltes rahvaste esindajate rahunõudvad kõned. Soome delegaat Väino Meltti ütles: «Soome sportlased-rahupooldajad paluvad teist ülemaailmset rahupooldajate kongressi juhtida kogu maailma sportlaste tähelepanu sellele, et spordi edasiarenemine on täies ulatuses sõltuv rahu säilitamisest maailmas, ja et sportlastel, kes ütlevad ära sõjapropagandast, ükskõik missugune see ka ei oleks, ja esinevad jul-

gelt kõigi rahvaste koostöö kindlustamise eest rahu säilitamiseks kogu maailmas, on suurepäraseid võimalusi töötamiseks rahvaste rahulike suhete kindlustamise nimel.»

1952. aasta novembris valmistusid maailma rahvad rahu-kaitsekongressiks. Jällegi suundus noorsoo rahuteatejooks Viini, millest võtsid osa Poola, Tšehhoslovakkia, Ungari, Austria, Inglismaa, Belgia, Šveitsi, Itaalia, Soome, Rootsi, Norra sportlased. 13. detsembril tervitasid sportlased palavalt rahu-kaitsekongressi. Kuulus Tšehhoslovakkia sportlane, kolmekordne olümpiavõitja Emil Zatopek andis Ülemaailmse Rahunõukogu esimehele Frederic Joliot-Curie'le üle loitva tõrviku ja kogu maailma noorsoo läkitused kongressile. Emil Zatopek pöördus kongressi poole kõnega, avaldades kindlat veendumust, et sportlased kogu maailmas ka tulevikus kaitsevad kogu jõuga rahuüritust ja võitlevad imperialistlike sõjaõhutajate vastu. «Käesoleva aasta olümpiamängudel,» ütles ta, «äratas erilist tähelepanu see fakt, et neist võttis osa sportlasi peaaegu kõigist maailma maadest ning nende vahel sugenesid sellised soojad, sõbralikud suhted, millised võivad tekkida ainult inimeste vahel, kes tahavad elada rahu ja sõpruses kõigi rahvastega.»

«Kahetsen,» jätkas Zatopek, «et teie ei näinud, kuidas me kohtusime pärast 5000 m lõppjooksu. Sakslane Schade, prantslane Mimoun, belglane Reiff, venelane Anufrijev, austraallane Perry, inglased Chataway ja Pirie — kõik naeratasid heasüdamlikult üksteisele. Kui pärast võistlust Mimoun, Schade ja mina seisime võitjate pjedestaalil üksteise ümbert kinni hoides, ja kui meie ümber kõlas kiiduavalduste torm, mõtlesin ma: kui kohutav on see, et selsamal hetkel lõhkevad pommid Korea linnades, tapetakse rauku, naisi ja lapsi. Tapetute ja haavatute hulgas on kahtlemata ka sportlasi, kes oleksid olnud nii õnnelikud, kui nad oleksid võinud koos meiega osa võtta olümpia sõprusvõistlustest. See mõte tugevdas minus veendumust teha kõik, mis on minu võimuses, rahu kaitsmiseks kogu maailmas.» Zatopek kutsus kõiki sportlasi kogu maailmas ühinema aktiivsete rahu eest võitlejate ridadesse mitte ainult spordi huvides, vaid kogu inimkonna õnneliku elu nimel. Avaldades soovi, et sportlased vaba tahtega inimestena mitte kunagi ei rakendaks oma jõudu agressiivsetes sõdades ja teiste rahvaste alistamiseks, lõpetas ta oma kõne järgmiste sõnadega: «Olgu tervitatud igavene sõprus kogu maailma

sportlaste ja vaba tahtega inimeste vahel! Olgu tervitatud rahu kogu maailmas!»

Üha raskemaks muutub Ameerika imperialistidel niisasti oma kui ka maršaliseeritud Euroopa maade noorsoo militariseerimine. Seda näitas omal ajal ilmekalt haledalt läbi kukkunud katse värvata Ameerika noori sõtta Korea vastu, seda näitas Prantsusmaa noorsoo otsustav väljaastumine sõja vastu Vietnamis, mida seal Wall Streeti käsu kohaselt pidasid prantsuse imperialistid. Noorte rahupooldajate kongressil New Yorgis levitati kümnetes tuhandetes eksemplarides lendlehti, mille pealkirjaks olid Helsingi olümpiamängude võitja Bob Richardsi sõnad: «Ausalt öeldes, ma ei saa aru, miks ei suuda inimesed maailmas elada omavahel nii, nagu sportlased olümpiamängudel.» Lendlehel oli ära toodud foto, kus Nõukogude sportlane Jevgeni Bulantšik õnnitleb Ameeriklast John Davist hõbemedali võitmise puhul. Foto alla oli kirjutatud: «Kui sportlased võivad sõbralikult suruda teineteise kätt, miks siis ei või seda teha meie valitsus? Maha sõda Koreas! Alata läbirääkimisi rahupakti sõlmimiseks viie suurriigi vahel!» Samasuguse sisuga läkituse, millele oli alla kirjutatud 3500 Chicago noormeest ja tütarlast, saatis ühingu «Ameerika noorsoo rännak rahu eest» Illinoisi osariigi organisatsioon rahvusvahelise olümpiakomitee presidendile A. Brundage'le. Samasuguse sisuga kirjad saatis Wisconsinis ülikooli üliõpilaskomitee riigidepartemangule, rahuslikule üliõpilassotsiatsioonile ja mitmesugustele üliõpilasgruppidele Ameerika Ühendriikides. Kõik see aitab kaasa rahu taastamisele Koreas. Kõik see aitab kaasa Ameerika sportlaste sõpruse süvendamisele teiste rahvuste sportlastega. Ka Lääne-Saksamaa noorsugu ei taha sõda. Kui Ansbachis loodi töötute sportlaste rood ning algasid sõjalised õppused Ameerika seersandi juhtimisel, keeldusid sportlased täitmast tema korraldusi, öeldes, et nad ei taha olla kahurilihaks maailmavalitsemise Ameeriklastest pretendentidele. Kui möödunud aastal Bonni bundestagil toimus Bonni sõjalise lepingu ja agressiivse Pariisi lepingu lugemine nende ratifitseerimise eesmärgil, pöördus komitee «Ühtsuse ja vabaduse eest Saksa spordis» kõigi Lääne-Saksamaa sportlaste poole üleskutsega saata Bonni rahuläkitus. See üleskutse leidis laialdast vastukaja ja sooja toetust Lääne-Saksamaa sportlaste poolt. Hamburgist, Münchenist, Schleswig-Holsteinist ja paljudest teistest linnadest asusid sportlased ranu-

tähesõidule, et Bonni bundestagi deputaatidele üle anda Lääne-Saksamaa sportlaste nõudmine rahu, oma kodumaa ja saksa spordi ühtsuse taastamise eest, kutsudes deputaate üles hääletama Bonni ja Pariisi sõjaliste lepingute vastu. «Rahvad tahavad rahu,» öeldi nõudmistes, «seepärast nad kogunesidki Helsingisse olümpiamängudele. Ka teie võite niisamuti välja astuda rahu eest ja hääletada üldise lepingu vastu.» Adenaueri fašistlikule poliitikale seavad sportlased vastu aktiivse võitluse ühtsuse ja vabaduse eest saksa spordis, mille aluseks on rahvuslik spordiliikumine Saksa Demokraatlikus Vabariigis. Kõigi Saksamaa sportlaste ühine tegutsemine sundis Lääne-Saksamaa spordifüürereid muutama oma otsust Lääne-Saksamaa ja Saksa Demokraatliku Vabariigi sportlaste vahelise kohtumise keelamise kohta. See on Saksamaa demokraatlike jõudude silmapaistev võit. Ikka sagedamini võivad spordihuvilised lugeda Lääne-Saksamaa staadionidel loosungeid: «Nõuame «üldise lepingu» asemel rahulepingut! Sakslased, ühe laua taha! Maha Adenauer! Kõik sportlased nõuavad rahu!» Kõik see on noorte rahu eest võitlejate salajane kätetöö, mis väljendab saksa rahva enamiku tundeid ja mõtteid. Seda iseloomustab ka Doonau-Ilm ringkonna raskejõustikusektsiooni juhatuse vastus sama Saksa Sotsiaaldemokraatliku Partei juhatusele, kes nõudis sektsioonilt Saksamaa ühtsuse vastu väljaastumist, sest Lääne-Saksamaa valitsejad ja nende agentuur spordiliikumises kardab Saksamaa ühtsust ning ühtsust saksa spordis, kuna see teeks lõpu nende agressiivsetele plaanidele. Vastuses kirjutavad sportlased: «Kui ühed saksa sportlased sõidavad teiste saksa sportlaste juurde, siis nimetate teie seda reetmiseks. Meie aga loeme reetmiseks sotsiaaldemokraatliku partei tegevust, kes enne valimisi lubas välja astuda rahu kaitseks, mistõttu tema poolt hääletas suur osa sportlastest, kuid tegelikult valmistab nüüd koos Adenaueriga ette uut sõda. Meile, sportlastele, on tarvis muud — meile on tarvis rahu.» Seda iseloomustab ilmekalt Lääne-Saksamaa üliõpilaste ujumistšempioni Ruth Reicharti avalik kiri Lääne-Saksamaa Spordiliidu presidendile Willy Daumele, milles öeldakse: «Mul oli võimalus tutvuda Teie kõnega Kölnis Lääne-Saksamaa tšempionide autasustamisel. Mulle kui aktiivsele sportlasele on arusaamatu: kuidas Teie julgete kuritarvitada oma ametialast seisundit «Saksa Spordiliidu» presidendina. Tervituskõne asemel Teie eelistasite ühiskondliku korra hukka-

mõistmist meie kodumaa ida-osas. Teie avaldasite, et Ida-Saksamaa sportlased peavad eelkõige muutma oma poliitilist veendumust, et edaspidi omada võimalust ühiste spordivõistluste läbiviimiseks oma Lääne-Saksamaa seltsimeestega. Miks Teie ei räägi sportlastele, kuidas föderaalvalitsus kulutab tohutuid summasid spordile võõrasteks eesmärkideks, selle asemel et neid kasutada staadionide ja spordiväljakute ehitamiseks? Miks Teie ei räägi sportlastele tõtt sellest, et Lääne-Saksamaal, kus toimub relvastuse võidujooks, peaaegu üldse puudub raha spordi abistamiseks? Teie, härra Daume, olete üksi oma arvamustega. Paljud erialased spordiliidud laiendavad spordisidemeid meie maa lääne ja ida vahel ning sõbralike kohtumistega loovad koostöö õhkkonna.»

Lääne-Saksamaa sportlased astuvad otsustavalt välja militariseerimise vastu, millele neid uuesti sunnitakse. «Meil on puudus staadionidest, kehakultuurisaalidest, treeninguväljakutest ja isegi lihtsast spordiinventarist,» ütleb Lääne-Saksamaa «Ühtsuse ja vabaduse eest Saksa spordis» komitee esimees Manfred von Brauchitsch. «Nüüd tahetakse meid sundida iga kuu maksma 800—900 miljonit marka militariseerimiseks. Need summad tahetakse välja pressida maksude tõstmise teel, mis tähendab kogu rahva edasist vaesumist... Kui meie väljapaistvad sportlased, niisugused nagu Rudolf Harbig, Lutz Long ja paljud teised, kes kaotasid viimases sõjas oma elu, võiksid tõusta hauast, siis nad pöörduksid üleskutsega kõigi sportlaste poole — võidelge rahu eest, sest sport on võimalik ainult rahu tingimustes!»

Sõda ei taha koloniaal- ja sõltuvate maade sportlased. Kõik nad on ühel arvamusel India väljapaistva kergejõustiklase Naraiian Passadiga, kes avaldas Bombays: «Sõja ajal olin ma sõduriks, võitlesin Birmas jaapani militaristide vastu. Pärast sõda elan ma endiselt viletsuses. Mul pole enam jõudu spordiga tegelemiseks. Mu naine on haige, haige on ka laps, aga mul puudub raha arsti kutsumiseks ja rohtude ostmiseks. Ja nüüd tahavad härrad uuesti alustada sõda, et meid lõplikult paljaks riisuda ja hävitada. Iialgi ei hakka ma sõdima rikaste jänkide eest!»

Koos oma rahvastega ehitavad sotsialismi aluseid ja sammuvad võitlejate avangardis uue sõja õhutajate vastu Ungari ja Albaania, Poola ja Rumeenia, Bulgaaria ja Tšehhoslovakkia sportlased. «Meie, ungari töötajad ja sportla-

sed,» räägib Ungari jalgpalli-koondvõistkonna kapten Ferenc Puskas, «armastame rahu, sest ainult rahu tingimustes võime töötada, ehitada ja harrastada sporti. Nimelt seepärast võtab meie noorsugu niisuguse entusiasmiga osa meie viisaastakuplaani edukast täitmisest. Sellega aitab ta kaasa meie rahvavabariigi õitsengule, rahu kindlustamisele maailmas ja ütleb sõjaõhutajatele otsustava «ei!»

Võimsasse rahuleeri on koondunud ka hiina sportlased. Paljudes Hiina linnades on loodud noorsoo spordiliikumise komiteed rahu kaitseks kogu maailmas. Šanghai komitee on organiseerinud rea spordiüritusi ja võistlusi, samuti arvukaid noorsoo ja sportlaste miitinguid rahu kaitseks. Jalgpallivõistlustel Šanghais eraldasid töötajad oma esindajad esinema kõnedega rahu kaitseks ja Ameerika agressiooni vastu Koreas. Rahvalikud spartakiaadid Uhanis, Pekingis, Mukdenis moodusid samuti rahu ja rahvaste sõpruse eest võitlemise lipu all. Avades esimest Kirde-Hiina rahvaspartakiaadi Mukdenis, millest võttis osa üle 20 000 sportlase, ütles Kirde-Hiina Uusdemokraatliku Noorsooliidu sekretär Han Tjan-Si: «See spartakiaad on Kirde-Hiina noorsoo jõudude ja otsustavuse ülevaatuse päevaks rahu kaitsmisel kogu maailmas ning protestidemonstratsiooniks sõjaõhutajate — ameerika imperialistide vastu. Hiina kehakultuurilased on täis otsustavust anda vastulööki ameerika imperialistidele, ja seisavad kindlalt rahuürituse kaitsel.»

Võitlust sõjaõhutajate vastu tugevdavad Saksa Demokraatliku Vabariigi sportlased. Nad protesteerivad okupatsioonivõimude tegevuse vastu Lääne-Saksamaal, kes püüavad killustada maad, ajada saksa noorsugu sõjaväekasarmutesse, taastada sõjatööstust. Saksa Demokraatliku Vabariigi sportlased astusid välja ülesaksamaalise rahvusliku olümpiakomitee moodustamiseks, nad olid initsiaatoriteks ülesaksamaaliste võistkondade komplekteerimises lauatennis ja korvpallis, kes võtsid vastavatel aladel osa rahvusvahelistest võistlustest. Nagu kõik saksa patrioodid, nii võitlevad ka Saksa Demokraatliku Vabariigi sportlased ühtse, sõltumatu ja rahuarmastava Saksamaa eest, loovad sõbralikke suhteid Lääne-Saksamaa sportlastega. «Meie spordiliikumine,» ütles Saksamaa Demokraatliku Vabariigi peaministri asetäitja Walter Ulbricht 27 väljapaistvale sportlasele meistersportlase märkide kätteandmisel, «arneb võitluses rahu eest, võitluses meie isamaa ühtsuse eest

demokraatlikel alustel, võitluses meie kodumaa kaitsmise eest ja sõpruse tugevdamiseks Nõukogude Liiduga.»

Suure panuse rahu ja rahvastevahelise sõpruse kindlustamisel on andnud ja annavad arvukad rahvusvahelised võistlused ja noorsoo festivalid Nõukogude Liidu ning rahvademokraatiamaade sportlaste osavõtul. Möödunud aastal toimunud järjekordsel IV ülemaailmsel noorsoo ja üliõpilaste festivalil demonstreerisid 111 maa noormehed ja tütarlapsed oma väsimatut rahupüüdlust, oma vankumatut tahet kaitsta noorsoo elulisi huve, vabadust ja rahvuslikku sõltumatust. Nagu eelmisedki festivalid Berliinis, Prahast, Budapestis, nii kujunes ka festival Bukarestis noorte rahu eest võitlejate võimsaks manifestatsiooniks. Kogu maailma noorsoo määratu suured loomingulised võimed kõigil noorte tegevusaladel — spordis ja kultuuris, töös ja õpinguis, igale noormehel ja igale tütarlapsele lähedased õilsad ideaalid, õnneliku tuleviku ja kõigi rahvaste vahelise rahu ideaalid, — kõik see leidis festivali kaunitel päevadel kõige sügavama väljenduse. Iga noormehel ja tütarlapse kogemused rikastusid, muutusid visamaks nende püüdlused paremale elule, veelgi rohkem tugevnesid vastastikused sõbralikud tunded ja teadmised, et ainult rahu tagab parema tuleviku, et noorsoo jõud seisab tema ühtsuses. Kogu maailma noorte esindajad veendusid veel kord selles, et nad suudavad, olles ühinenud, vaatamata oma poliitilistele vaadetele ja usulistele erinevustele, selle tuleviku rajada. Pidulikult sammusid 111 maad esindavad 30 000 noormeest ja tütarlast, skandeerides sõnu «rahu ja sõprus», 28. Märtsi nimelisele väljakule festivali lõppmiitingule. 160 000 noore osavõtul võeti seal vastu läkitus kogu maailma noorsoole — võidelda rahu ja sõpruse eest, noorsoo pühade õiguste eest, tema õnneliku tuleviku eest. Läkituses öeldakse:

«Kallid sõbrad!

Meie, neljandast ülemaailmsest noorsoo ja üliõpilaste festivalist osavõtjad, liitusime ühte rahu ja sõpruse tähe all. Meie kohtusime täis rõõmu, valgust ja lootusi, demonstreerides seda, et igasuguste veendumustega ja usutunnistustega noored võivad alati üksteisest aru saada.

Meie ihkame õnne. Me tahame, et pääseksid võidule rahu ja sõprus, mis avavad meile õnneliku tuleviku.

Me kutsume kogu maailma noori inimesi üles ühendama oma noorusjõudusid:

— selleks et kõikjal pääseks võidule läbirääkimiste vaim jõu vaimu üle, mille eeskujuks on vaherahu sõlmimine Koreas,

— selleks et iga rahvas oleks peremees omas kodus ja et rahvuste vahel loodaks vastastikuse usalduse suhted, mis on rajatud võrdõiguslikkusele,

— selleks et teostuksid noore põlvkonna lootused paremale tulevikule ja selleks et kõikjal peetaks lugu noorsoo pühadest õigustest,

— selleks et takistamatult areneksid kultuurilised ja spordialased sidemed eri maade noorte vahel, mis võimaldab üksteist paremini tundma õppida.

Noormehed ja neiud! Ühinegem selleks, et meie unistused ja lootused paremale tulevikule saaksid tegelikkuseks!

Kogu maailma noored, edasi!»

Koondununa kindlamini kui kunagi varem Ülemaailmse Demokraatliku Noorsoo Föderatsiooni lipu alla, ammendades usku rahuürituse võidusse selle õigsusest ja teadmisest, et rahu ja demokraatia leeri eesotsas on meie kodumaa — suur Nõukogude Liit — läheb maailma progressiivne noorsugu veelgi otsustavamalt rasket võitlusteed õnne, demokraatia ja vabaduse säravate tippude poole. Kuidas kodanlus ka ei püüaks tumestada ja nõrgestada noorte teadlikkust, selleks et nad ei näeks klassivastuolusid, selleks et asendada mõistuse jõud pimedas usuga klassiriigi ja kiriku autoriteedisse, ei suuda ta siiski pimestada noorsoo mõistust, et see ei märkaks tulesid, mis on süüdatud Nõukogude Liidus. Nagu kevadpäikese kiired tungivad need tuled läbi pilkase öö, valgustavad ereda prožektorina noorsoole teed helgesse homsesse — vabadusele, õnnele. «Me oleme veendunud,» ütleb Itaalia Rahvusliku Spordiliidu peasekretär Arrigo Morandi, «et Itaalias on võimalik arendada massilist asjaarmastajate sporti, mis on seotud laiade rahvahulkadega. See veendumus tugevneb veelgi, kui me näeme, missuguseid hiilgavaid võite on sellel alal saavutanud Nõukogude Liit, Itaalia sportlastel-demokraatidel on tore eeskuju — Nõukogude sport. See annab neile enesekindlust, julgust ja teeb neid järeleandmatuks.»

Kuidas ka ei püüaks reaktionäärid laimata nõukogude noori ja nõukogude sportlasi, on nende väljamõeldised paljastatud ning saanud otsustava vastulöögi osaliseks. Vastu militaristide sepitsusi kasvavad ja tugevnevad iga päevaga kapitalistlike maade sportlaste sõprussidemed Nõu-

kogude ja rahvademokraatiamaade sportlastega. Võttes vastu välismaiseid külalisi ja esinedes rahvusvahelistel võistlustel, annavad Nõukogude sportlased oma parima suure rahuürituse ja rahvastevahelise sõpruse kindlustamiseks. Kõik see lükkab ümber igasugused provokatsioonilised katsed luua umbusalduse õhkkonda Nõukogude Liidu ja teiste maade sportlaste vahel. Pole juhuslik, et enne XV olümpiamänge Soome ajalehe «Työkansan Sanomat» poolt avaldatud üleskutses kõigile maailma sportlastele olümpiamängude läbiviimiseks rahu eest võitluse tähe all öeldakse: «Sportlased ja spordihuvilised kõigist maailma osadest! Tere tulemast Helsingisse XV olümpiamängudele! Olgu võistlused edukad kõigile ausaile sportlastele! Kujunegu olümpiamängud rahvaste sõpruse ja vendluse tõelisteks pidustusteks olümpiamängude idee kohaselt! Selleks on olemas praegu kõik eeldused, kuna seekord võtab olümpiamängudest osa Nõukogude Liit, kes oma väsimatu võitlusega rahu eest kogu maailmas on pälvinud kõigi rahuarbastavate rahvaste tänu...»

Nii see ka oli. Selles veendus isiklike kogemuste najal iga olümpiamängudest osavõtnud sportlane ja pealtvaataja. Varisesid põrmu reaktsionääride laimuvalingud, millega müüdav kodanlik ajakirjandus oli kümneid aastaid püüdnud kapitalistlike maade noori petta ja tumestada nende teadvust, levitades laimu Nõukogude Liidu ning tema kodanike elufingimuste kohta. Muinasjutuks osutusid väljamõeldised «raudsest eesriidest» ja «venelaste agressiivsusest». Läksid nurja katsed kujutada mannetuna nõukogude sporti. Niipea kui olümpiastaadionile, ujumisbasseinidesse, lasketiirudele ja spordisaalidesse ilmusid nõukogude sportlased, ei suutnud miski tõe varjata. Kõigi maailma rahvaste silmade ette tõusis eredalt nõukogude inimese kuju — tugev, õilis, tööarmastaja. Pealtvaatajad, kohtunikud ja olümpiamängudest osavõtjad olid vaimustatud mitte üksnes nõukogude sportlaste kõrgest meisterlikkusest ja väljapaistvast esinemisest, vaid veel enam nende moraalsest palgest. Nõukogude sportlased olid distsiplineerituse, lahkuse ja teistesse rahvastesse sõbraliku suhtumise eeskujuks. Iga päev külastasid Otaniemit, kus peatusid Nõukogude ja rahvademokraatiamaade sportlased, mitmesuguste maade sportlased ja ajakirjanduse esindajad. Nad huvitusid nõukogude noorsoo elust, teaduse, kultuuri ja spordi arengust NSV Liidus, jälgisid suure huviga nõu-

kogude spordilehti ja -žurnaale, vaatasid nõukogude kino-filme. Ainuüksi viimaste päevade jooksul viibisid nõukogude sportlaste juures korduvatel külaskäikudel Itaalia, Prantsuse, Ameerika Ühendriikide, Ladina-Ameerika, Norra, Taani, Rootsi, Egiptuse, Lõuna-Aafrika, Soome ja teiste maade spordidelegatsioonid. Külaskäigud möödusid erakordselt soojas ja sõbralikus õhkkonnas. Kapitalistlike maade noored veendusid neil külaskäikudel veel kord nõukogude inimeste rahuarmastuses, nende soovis elada sõpruses kõigi rahvastega ja kaitsta püha rahuüritust. Kõik see süvendas neis iga päevaga üha rohkem austust nõukogude sportlaste vastu, Nõukogude Liidu vastu. Üha tugevamaks kujunesid sõprussidemed. Inglise spordidelegatsiooni juht Noel Berker ütles vastuvõtul Otaniemis, mis oli organiseeritud inglise sportlaste küllasõidu auks: «Me soovime näha teie suurepäraseid sportlasi endi juures Inglismaal, kohtuda nõukogude sportlastega. Meie tunneme nõukogude sportlasi kui häid sportlasi. Meie tunneme nõukogude rahvast kui mehist, tööd ja rahu armastavat rahvast.» Sedasama avaldasid ka paljude teiste maade sportlased, sealhulgas Ameerika võistkonna liikmed. «Me meenutame Ameerikas kaua oma suuri sõpru — Nõukogude sportlasi,» ütles Ameerika sõudespordi-treener David Meavley. «Oleme õnnelikud, et kohtusime Nõukogude sportlastega ja nõukogude inimestega, kelledest me vähe teadsime. Usume, et kohtumised, mis toimusid meie vahel siin, olümpiamängudel, tugevdavad edasist sõprust meie maade sportlaste vahel.

Üheskoos võisteldes ja vesteldes me veendusime, et teie rahvas on väga hea ja rahu armastav rahvas. Kui ma pöördun tagasi Ameerikasse, jutustan kõigile nõukogude inimeste kõige paremast suhtumisest meisse ja eriti sellest suurest tähelepanust, mida te meile osutasite Otaniemis.

Me nägime paljude rahvaste ja maade esindajaid, kuid nii head ja sõbralikku rahvast ma kohtan esmakordselt. Tahan veel kord korrata, et sellest ma räägin Ameerikas kõigile, kellele saan. Olümpiamängudel me veendusime veel kord, et nõukogude inimesed, nõukogude rahvas on rahu armastav rahvas.» Tõtt nõukogude ja ameerika sportlaste sõprussidemete tugevnemisest, ameerika sportlaste püüdlustest kindlustada sõprust ja rahu nõukogude rahvaga, rääkisid kodumaale tagasi jõudes paljud Ameerika võistkonna liikmed. Kõik nad kandsid südames helget mälestust

nõukogude sportlastest. Esimene, mida märkis lennukist väljudes ajakirjanduse esindajatele olümpiamängude võitja teivashüppes Bob Richards, oli: «Ma kahtlesin, kui oli juttu venelaste iseloomust. Kuid see on nii. Ma olen sügavalt liigutatud sõbralikest suhetest venelaste ja ameeriklaste vahel.» Isegi laimajad «New York Times'ist», kes enne olümpiamänge kirjutasid, et «venelased hakkavad elama isoleeritult oma lääne vendadest ja sõidavad iga päev Helsingisse lennukel Leningradist,» olid mõni päev hiljem sunnitud tunnistama: «Täna, mis võib-olla on palju tähtsam — saavutati uus rekord sõbralike tunnete väljendamises ameeriklaste ja venelaste vahel.» Ameerika ajakirjandus oli sunnitud tunnistama, et Helsingi olümpiamängudel «esimesest päevast alates oli «külm sõda» unustatud, sest ameerika ja inglise sportlased ühinesid sõbralikult venelaste, ungarlaste, tšehhide ja poolakatega». Sõpruse ja vastastikuse arusaamise suhted olümpiamängudel näitavad piltlikult kogu maailma rahvastele, sealhulgas ka ameeriklastele, et sõprus rahvaste vahel on täiesti saavutatav, ja annavad järjekordse hoobi ameerika-inglise sõjaõhutajatele.

Sellega ongi seletatavad ameerika reaktionääride katseted eesotsas Brundage'iga revideerida XVI olümpiamängude programmi ja läbiviimise korda, mis seisavad esiteks selles, et otsustavalt kärpida osavõtivate võistkondade arvu list koosseisu ning koos sellega vähendada mitmesuguste maade sportlaste laialdase omavahelise tutvumise võimalust rahvastevahelise sõpruse tugevdamise nimel. Teiseks tahetakse programmist välja lülitada neid spordialasid, millistel Nõukogude Liit ja rahvademokraatiamaad on tugevamad kapitalistlikest maadest, et sellega vähendada efekti, mida lihtsate inimeste silmis on loonud NSV Liidu ja rahvademokraatiamaade sportlaste võidud. Kolmandaks püüavad nad võistlusprogrammist välja jätta kõik naiste alad. Nõukogude ja rahvademokraatiamaade naissportlaste silmapaistvad tulemused XV olümpiamängudel demonstreerisid kogu maailmale, missugust edu võivad spordis saavutada naised maades, kus neile on kõigil elualadel kindlustatud meestega võrdsed õigused. Eesmärgiga luua XVI olümpiamängude läbiviimisel täiendavaid raskusi demokraatlikult meelestatud sportlastele, püüdsid Ameerika spordijuhid 1956. aasta olümpiamängude asukohta üle viia Melbourne'ist Los-Angelesi. On ilmne, et sel puhul Ameerika võimud esitaksid demokraatlikest maadest Ameerika

Ühendriikidesse saabuvaile sportlastele niisugused tingimused, mis raskendaksid või ajaksid hoopis nurja nende osavõtu olümpiamängudest.

Kõik need rahvusvahelise olümpiakomitee ameerikalikud katsed olümpiamängude programmi revideerimisel kutsusid esile valju protesti kõigi maailma maade spordiringkondades. Seoses sellega tugevneb iga päevaga võitlus rahu ja demokraatia vastaste otsuste vastu, mida taotleb olümpiakomitee reaktsiooniline enamik. Maailma progressiivsed sportlased võtavad tarvitusele otsustavad abinõud olümpiamängude nurjaajamise katsete vastu ning paljastavad üha laiemalt imperialistlike agentide väljamõeldisi. Missuguseid takistusi Brundage'i, Massare'i, Sharro ja Rose'i taolised ameerika imperialistide palgasulased ka ei püüaks teha, ei suuda nad 1956. aastal toimuvate olümpiamängude ettevalmistamisel kustutada Helsingi olümpiamängudel ja teistest arvukatest rahvusvahelistest võistlustest osa võtnud maade progressiivsete sportlaste keskel süttinud sõpruse sädelevat tõrvikut, mis koondab neid rahu eest peetava võitluse lipu alla.

Nõukogude sportlased laiendavad ja kindlustavad iga päevaga üha rohkem oma rahvusvahelisi spordisidemeid rahu kindlustamise tähe all. Koos kogu oma rahvaga samuvad nõukogude sportlased ka edaspidi rahu eest võitlejate esiridades, innustades oma eeskujuga kogu maailma demokraatlikke sportlasi, sest miljoneid inimesi ühendav rahuliikumine, mille eesotsas on võimas Nõukogude Liit, on kõige kindlamaks rahu säilitamise tagatiseks, kõige ähvardavamaks hoiatuseks sõjaõhutajatele.

Rahu võidab sõja! Võidab sellepärast, et rahuliikumise esimeseks lipukandjaks on suur nõukogude rahvas, keda juhib lahinguis ja võitlustes karastatud Lenini-Stalini partei.

NÕUKOGUDE KEHAKULTUURILIIKUMINE KÕIGE EESRINDLIKUM MAAILMAS.

Lenini-Stalini partei on meie ajastu mõistus, au ja südametunnistus. Kogu meie rahva rõõmud ja lootused, tema kangelaslik võitlus helgema tuleviku eest on seotud kommunistliku parteiga. NLKP XIX kongressi ja septembripleenumi otsused on eredaks tõendiks partei väsimatust hoolit-

susest töötava rahva ainelise ja kultuurilise taseme tõstmise eest. Nad näitavad kujukalt nõukogude rahva rahuliku ülesehitustöö grandioosset ulatust, meie tööstuse ja põllumajanduse edasist hiiglaslikku kasvu, teaduse, kunsti ja kultuuri enneolematut õitsengut.

Kogu oma ajaloo vältel on kommunistlik partei osutanud ja osutab suurt tähelepanu noorsoo kehalisele kasvatusele, kehakultuurile ja spordile. Juba Nõukogude riigi eksisteerimise esimesel etapil seati V. I. Lenini ja J. V. Stalini initsiatiivil sisse kehakultuuri ja spordi riiklik juhtimine, asutati 11 kehakultuuriinstituuti, 40 kehakultuuritehnikumi, 3 kehakultuuri teaduslikku uurimisinstituuti, rida kursusi ja koole kehakultuuriinstruktorite, -õpetajate ja -spetsialistide ettevalmistamiseks. Rangelt teaduslikul alusel loodi maailma eesrindlikum nõukogude kehalise kasvatuse süsteem. Keskne Kehakultuuri Teadusliku Uurimise Keskinstituut, Leningradi Kehakultuuri Teadusliku Uurimisinstituut, rida õppeasutuste kateedreid teevad teaduslikku tööd kehakultuuri teooria, praktika ja ajaloo alal. Ainuüksi ajavahemikul 1948—1952 avati meie maal 3 uut kehakultuuriinstituuti, 28 kehalise kasvatuse fakulteeti, 25 kehakultuuri pedagoogilist õppeasutust, valmistati ette 4000 kehalise kasvatuse õpetajat ja treenerit — kõrgelt kvalifitseeritud kehalise kasvatuse spetsialisti.

Nõukogude võimu aastail on Nõukogude Liidus ehitatud üle 600 staadioni, 6000 jalgpalli- ja 45 000 korv- ning võrkpalliväljakut, hulgaliselt vee- ja suusaspordibaase ning -saale. Viimaste aastate jooksul on rajatud suurepärased staadionid Leningradis, Bakuus, Tbilisis, Dnepropetrovskis, Stalinos, Rostovis ja paljudes teistes suuremates tööstuskeskustes. Iga aastaga eraldatakse riigi eelarvest üha suuremaid, mitmekümne miljardini ulatuvaid summasid tervishoiule ja kehakultuurile. Sellele lisanduvad summad, mida kehakultuuritööks eraldavad ametiühingud. Ainuüksi spordiehituste püstitamiseks ja taastamiseks on ametiühinguorganisatsioonid viimase kolme aasta jooksul kulutanud üle 250 miljoni rubla. Laialdase kehakultuurikaadri ettevalmistamine, spordibaaside võrgu loomine ning üha suuremal hulgal spordiinventari ja varustuse tootmine, kohustusliku kehalise kasvatuse sisseviimine koolides ja kõrgemates õppeasutustes on muutnud kehakultuuri ning spordi harrastamise kättesaadavaks igale Nõukogudemaa kodanikule. Seepärast tegelevad meil spordiga mitte ainult üksikud

entusiastid, vaid miljonid töölised, teenistujad, kolhoosnikud ja õppiv noorsugu. Kehakultuur on tähtsaks vahendiks nende töövõime tõstmisel ja tervise tugevdamisel.

Nõukogude kehakultuuriliikumise edusammude tagatis on selles tähelepanus ja hoolitsuses, mida partei ja valitsus osutavad meie kehakultuuriliikumisele. Partei Keskkomitee on pidevalt jälginud nõukogude kehakultuuriliikumise arengut nõukogude ülesehitustöö kõige mitmekesisematel etappidel, näidates oma otsustes kehakultuuriorganisatsioonidele puudusi nende töös ja teid nende puuduste kõrvaldamiseks.

13. juulil 1925 võttis VK(b)P Keskkomitee vastu otsuse parteiorganisatsioonide ülesannetest kehakultuuriliikumise juhtimisel ning määratles kehakultuuri ja spordi arenemise teed meie maal.

16. oktoobril 1929 võttis ÜK(b)P Keskkomitee vastu uue otsuse kehakultuuri küsimustes, millele vastavalt loodi kehakultuuriliikumise juhtimise riiklikud organid, kehtestati kohustuslik kehaline kasvatus kõigis koolides ning pöörati erilist tähelepanu kehakultuuri massilisele arendamisele tööliste ja talupoegade hulgas.

27. septembril 1948. aastal võttis ÜK(b)P Keskkomitee vastu väga tähtsa otsuse kehakultuuri ja spordi edasiarendamiseks. Otsuses pööratakse erilist tähelepanu kehakultuuri ja spordi kui töötajate tervistava vahendi veelgi massilisemale arendamisele ja määratletakse põhiliste ülesannetena kehakultuuriliikumise massiline arendamine riigis, spordimeisterlikkuse taseme tõstmine ja sellel alusel lähematel aastatel Nõukogude sportlaste poolt esikohtade võitmine kõigil tähtsamatel spordialadel maailmas.

Vastuseks partei väsimatule hoolitsusele annavad nõukogude kehakultuurlased kõik jõu, energia ja teadmised nende otsuste ellurakendamiseks, sidudes töö ja õppimise, kogu oma elu kommunistliku partei õilsate eesmärkidega, mis viivad nõukogude rahva vääramatult kommunismile.

Juhindudes partei Keskkomitee otsusest 27. detsembrist 1948, on kehakultuurlaste arv viimase 5 aasta jooksul meie maal kasvanud rohkem kui 2 korda, kehakultuurikollektiivide arv poolteist korda. Tunduvalt on kasvanud VTK märgi kandjate ja järgusportlaste read. Samal ajavahemikul on nõukogude sportlased parandanud ligi 2000 korral NSV Liidu rekordeid ja rohkem kui 17 korral maailmarekordeid. Nõukogude Liidule kuulub praegu 2 korda roh-

kem maailmarekordeid kui Ameerika Ühendriikidele, 3 korda rohkem kui Rootsile ja Prantsusmaale, 5 korda rohkem kui Hollandile ja Soomele, 7 korda rohkem kui Norrale, Taanile ja Itaaliale. Võttes esmakordselt osa 1952. a. XV olümpiamängudest Helsingis, võitsid sotsialismimaa spordi esindajad 38 kuld-, 53 hõbe- ja 13 pronksmedalit, püstitades neil võistlustel 2 maailmarekordit, 4 eurooparekordit, 13 NSV Liidu rekordit ja rea olümpiarekordeid. Järgmisel aastal toimunud IV ülemaailmsel noorsoo ja üliõpilaste festivalil Bukarestis võitsid Nõukogude sportlased 333 medalit, sellest 202 kuldmedalit, 72 hõbemedalit ja 59 pronksmedalit. Ka siin püstitati meie sportlaste poolt 2 maailmarekordit, 2 eurooparekordit, 7 NSV Liidu rekordit. Nõukogude kergejõustiklased, korvpallurid ja sõudesportlased on Euroopa parimad. Pole maailmas vastaseid sotsialismimaa võrkpalluritele, maadlejatele, tõstjatele, maletajatele, kiirusutajatele, võimlejatele. Kes ei tunneks meie matimehi-maailmameistreid B. Gurevitšit, A. Terjani, G. Šatvorjani, G. Kartoziat, A. Englast, olümpiamängude võitjaid J. Kotkast ja A. Mekokišvilit, tõstjaid-maailmameistreid I. Udodovit, N. Saksonovit, A. Vorobjovi, maailmameistrivõistluste hõbemedalimehi R. Tšimiškjani, T. Ivanovi, T. Lomakinit, nõukogude maletajaid M. Botvinnikut, V. Smõslovi, P. Kerest, D. Bronšteini, J. Bõkovat, L. Rudenkot, võrkpallureid V. Uljanovit, K. Revat, V. Štšaginit, A. Tšudinat, V. Sviridovat, M. Toporkovat ja teisi? Kogu maailmale on tuttavad Nõukogude kiirusutajad B. Šilkov, O. Gontšarenko, L. Selihhova, H. Štšegolejeva, võimlejad V. Tšukarin, G. Šaginjan, M. Gorohhovskaja, N. Botšarova, suusatajad-maailmameistrid V. Kuzin, L. Kozõreva, kergejõustiklased-maailmarekordiomanikud N. Dumbadze, G. Zõbina, L. Štšerbakov ja paljud teised. Arvukad rahvusvahelised kohtumised mitmesugustel spordialadel Norra, Soome, Inglismaa, Rootsi, Austria, India ja teiste piiritaguste maade sportlastega on lõppenud Nõukogude sportlaste hiilgavate võitudega. Nõukogude sportlaste võitudes näevad kogu maailma töötajad õigustatult nõukogude kehakultuuri liikumise ja nõukogude spordi veenvat üleolekut kodanlikust spordist, sotsialistliku riigi üleolekut kapitalistlikku tüüpi riikidest.

Kapitalistlike maade eriliselt treenitud atleedid võivad küll mõnikord jõuda väljapaistvate saavutusteni, kuid nad jäävad üksikuteks ega ole rahva üldise sporditaseme näita-

jaks. Võib esitada küsimuse, kust tulevad siis kodanlike maade rekordiomanikud? Need on vähesed andekad noored, kes on lepinguga orjastatud ühe või teise julmalt ekspluateeriva spordibossi poolt. Nende noorte treeningu eesmärgiks on ainult üks — välja pigistada maksimaalne. Loomulik, et niisugune režiim kahjustab tervist ja lühendab tunduvalt spordiiga. Ja ka seejuures finantseerivad kapitalistid ainult neid spordialasid, mis tõmbavad publikut rohkem ja kust saab rohkem kasu.

Kehakultuur ja sport sotsialistlikus ühiskonnas baseerub aga harrastajate laiadel hulkadel, kuna nõukogude ühiskond on tõsiselt huvitatud iga oma liikme ja kogu rahva töö- ning võitlusvõime säilitamisest. Seepärast on nõukogude kehakultuuriliikumine üles ehitatud riiklikul, teaduslikul ja kõige demokraatlikumal alusel, kus pole kohta julma ekspluataatorliku korra konfliktidel ega väikekodanliku maailma «ideaalidel», kus kehakultuuriliikumise riiklik juhtimine kehakultuuri- ja spordikomiteede näol on ühendatud miljonite kehakultuurlaste loominguilise initsiatiivi ning isetegevuse laia arenguga. Kehakultuuri teoreetiliseks aluseks on marksistlik-leninlik õpetus kehalisest kasvatusesest kui kommunistliku kasvatuses lahutamatuks koostisosast, mille ülesandeks on ja jääb töötajate ning õppiva noorsoo mitmekülgne ettevalmistamine tööks ja oma armastatud sotsialistliku kodumaa kaitseks. See on väljendatud leninliku komsomoli initsiatiivil loodud ühtses üleliidulises kehakultuuri kompleksis «Valmis tööks ja NSV Liidu kaitseks».

Mitte üksikud kiratsevad koondised, vaid vabatahtlike spordiühingute võimas süsteem on meil baasiks, kust arenevad välja tippsportlased. Nõukogudemaal pole sportlane mingiks aineliste tulude allikaks, mingiks loomaaiaharulduseks, kelle dressuuri demonstreeritakse sensatsioonihimulisele publikule, nagu see on Ameerikas.

Niisiis seisab põhiline erinevus kodanliku ja nõukogude spordi vahel selles, et kui kodanlikus spordis on rekord omaette eesmärgiks, siis nõukogude oludes on see vaid stiimuliks, mille poole püüavad tuhanded noored. Sotsialistlikus ühiskonnas tõuseb rahva sporditase pidevalt, kus tipus on mitte üksikud talendid, vaid terved hulgad suurepärase eeldustega sportlasi. Ja pole siis imestada, et rekord nõukogude spordiliikumises on paratamatu saavutus, mis kerib tuhandete väljapaistvate sportlaste hulgast esile kiirelt

ja jõuliselt, nagu üha ründavad ja ründavad lained lõpuks murravad kalju.

Kehakultuuril on täita tähtis osa nõukogude rahva hea tervisliku seisundi kindlustamisel, töötajate ja eriti noore põlvkonna ettevalmistamisel tööks ja oma sotsialistliku kodumaa kaitseks. Sellepärast ei ole meil tähtis, kas kehakultuurlane suusatab kümme kilomeetrit minuti võrra pikema või lühema ajaga, pole oluline, kas ta ujub 100 m minuti või poolteisega. Eelkõige on vajalik, et iga nõukogude noor oleks kehaliselt hästi arenenud ning omaks vajalikke oskusi, et suusutada, ujuda jne. Nõukogude riigis on iga ühiskonnaliikme kehaline kasvatus niisama endastmõistetav nagu kohustuslik hariduse omandamine. Seega pole meil kehakultuuriga tegelemine ja VTK kompleksi normide sooritamine mitte iga noormehe ja tütarlapse isiklik asi, vaid tähtis riiklik ülesanne, et tagada kasvavas sugupõlves uue, kommunistliku ühiskonna ehitajatele vajalike moraalse ja tahteliste omaduste kasvatamist.

Nagu ülaltoodust selgub, erineb nõukogude kehakultuuri liikumine kodanlikust spordist mitte ainult oma struktuurilt, ulatuselt ja kõrge spordimeisterlikkuse poolest, vaid ka tema sisu, eesmärgid ja ülesanded on hoopis teistsugused. Ja see on loomulik, kuna nõukogude korra aluse moodustab ühiskondlik sotsialistlik omandus tootmisvahendeile, mis on igaveseks likvideerinud inimese ekspluateerimise inimese poolt. Meil pole vabrikute, pankade ja maa eraomanikke. Igaveseks on likvideeritud need vereimejad. Kõik maa rikkused kuuluvad kogu rahvale. Mida rohkem puhkeb õitsele meie nõukogude kodumaa, seda kultursemaks ja jõukamaks muutub kõigi tema kodanike elu. Seepärast baseerub nõukogude ühiskond ekspluateerimisest vabade töötajate seltsimeheliku koostöö põhimõttele, teadmises, et kõik meie sotsialistliku ülesehitustöö edusammud on saavutatud ja saavutatakse kollektiivse tööga, teadmises, et kommunistlikku ühiskonda ehitatakse üles kogu töötava rahva ühiste jõupingutustega. Nõukogude inimene on uut tüüpi inimene, kellele on võõrad kapitalismimaa hundiseadused. Teda innustab palav nõukogude patriotism, püüe anda kogu oma jõud ja energia, teadmised ja meisterlikkus meie maa võimsuse ning kuulsuse edasiseks kasvuks. Meie inimesi iseloomustavad kollektiivsusetunne, sõprus, seltsimehelikkus, õiglus, ausus, vastutustunne oma tegude suhtes, tagasihoidlikkus, julgus vastu astuda ükskõik missugustele

raskustele ja oskus neid võita. Nõukogude kehakultuuriorganisatsioonide ülesandeks ongi tihedas koostöös komso-moliorganisatsioonidega kasvatada parteiorganisatsioonide juhtimisel noortest niisuguseid kodanikke, tublisid kommunistmehitajaid. «On tarvis,» õpetas Vladimir Iljitš Lenin, «et kogu nüüdisaegse noorsoo kasvatamine, haridus ja õpetamine oleks temas kommunistliku moraali kasvatamine.»¹ Iga noormees ja tütarlaps, kes kehakultuurikollektiivis tegeleb kergejõustiku või võimlemisega, uisutamise või suusatamisega, tennise või jalgpalliga, ei muutu mitte ainult tugevamaks, osavamaks, vastupidavamaks, ei arene mitte ainult füüsiliselt, vaid trennides ja võisteldes, võttes osa oma kollektiivi elu suurte ja väikeste küsimuste ühisest lahendamisest, omandab ning avardab ta ühtlasi pidevalt oma moraalseid omadusi: distsiplineeritust, julgust, enesekindlust võitluses raskustega, võidutahet, kollektiivsuse- ja patriotismitunnet.

Nõukogude patriotism on rajatud rahvaste sõprusele ja üheõiguselusele. Temas on ühendatud NSV Liidu rahvaste rahvuslikud traditsioonid kogu meie maa ühiste eluliste huvidega ja ta moodustab nõukogude inimeste töö ja sõjaliste kangelastegude allika. Nõukogude kehakultuurlaste suurest patriotismist, nende ustavusest Lenini-Stalini ideedele räägivad tuhanded ja tuhanded kangelasteod Suure Isamaasõja karmidel aastatel. Nii ujus NSV Liidu teeneline meistersportlane Leonid Meškov lahingu ajal, vaatamata vaenlase tulele, üle jõe ja päästis haavatud seltsimehe. Teeneline meistersportlane Nikolai Koroljov võitles ennastsalgavalt fašistlike orjastajate vastu partisanisalga komandörina, külvates surma okupantide tagalas. Tervete kollektiivide kaupa läksid kehakultuurlased hävituspataljoni- ja rahvakaitse-väeosadesse. Paljusid lahinguis väljapaistnud kehakultuurlasi ja sportlasi on autasustatud Nõukogude Liidu kangelase kõrge nimetusega, NSV Liidu ordenite ja medalitega. Võimatu on loendada kõiki neid noori kehakultuurlasi, kes andsid kõige kallima, mis inimesele on antud, oma elu kodumaa ja inimkonna vabastamise nimel fašistlikest röövvallutajaist. Kartmatule partisanile-suusatajale Ljuba Kulakovale, kes langes lahingus saksa okupantide vastu, püstitasid Moskva sportlased mälestusmärgi «Stalineti» staadionile, kus Ljuba oli teinud oma esimesed sam-

¹ V. I. Lenin, Valitud teosed II, Tallinn, 1946, lk. 547.

mud suusatamises. Igal aastal toimuvad Moskva sõude-sportlaste vahel võistlused Aleksander Dolgušini nimelisele auhinnale. A. Dolgušin, kes oli ületamatu meister akadeemilises sõudmises, langes kangelasena, kattes oma seltsimehi-partisane. Nende ja teiste mälestusmärkide püstitamine ning rändauhindade asutamine ei tähenda mitte üksnes mälestuse jäädvustamist langenud seltsimeestest, vaid on ka patriootlikuks üleskutseks kõigile nõukogude kehakultuurlastele, et nad oleksid alati valmis rinnaga kaitsma Nõukogudemaat.

Nõukogude kehakultuurlasele pole midagi innustavam kui töö kasulikkuse tunnetamine, millega ta aitab kaasa kommunistliku ühiskonna ülesehitamisele. Nõukogude kehakultuuriliikumises pole kohta professionaalsel spordil. Kõige väljapaistvamad sportlased ja tšempionid tegelevad spordi kõrval oma põhitöölalaga, õppimisega või loomingulise tööga. Nii näiteks on malemaailmameister M. Botvinnik insener-elektrik, tehniliste teaduste kandidaat, kergejõustiklastest L. Sanadze — arhitekt, L. Kaljajev — tehnik, teeneline meistersportlane N. Ozolin — dotsent, meistersportlane M. Bundin — insener, kahekordne Stalini preemia laureaat, suurmeister A. Kotov — insener, keda on autasustatud väljapaistva leiutise eest Lenini ordeniga, meistersportlane N. Dvališvili — üliõpilane, meistersportlane I. Turova — õpilane, NSV Liidu maratonimeister V. Davõdov — kolhoosnik. Helsingi olümpiamängudel esinenud Nõukogude sportlaste hulgas oli 13 inseneri, 5 kooliõpetajat, 2 kunstnikku, 2 arsti, 3 treialit, 9 lukkseppa, mehaanikuid, raamatupidajaid, maalreid ja teiste elukutsete esindajaid. Ükskõik kus ja missugusel erialal nõukogude kehakultuurlased ka ei töötaks, olgu see tööstusettevõttes või kolhoosipõldudel, kaevandustes või ehitustellinguil — kõikjal annavad nad oma parima nõukogude kodumaa õit-senguks, tema kaitsevõimsuse edasiseks tõstmiseks. See pärast on nõukogude kehakultuuriliikumises omandanud suure populaarsuse deviis «Eesrindlik töös, eesrindlik spordis!» Esimene spordis ja esimene töös — niisuguseid sportlasi on meil tuhandeid.

Ükskõik kus Nõukogude sportlased ka ei viibiks, alati meenub neile kallis kodumaa ja rahvas, kes on neid armastusega üles kasvatanud ja kes igati hoolitseb nende eest. Pöördudes tagasi XV rahvusvahelistelt olümpiamängudelt Helsingist, ütles olümpiamängude absoluutne tšempion

võimlemises Viktor Tšukarin vastuvõtumiitingul Leningradi vaksalis: «Täis ääretut erutust ja rõõmu saabume armsasse Moskvasse, meie kodumaa pealinna. Nõukogude sportlased püstitasid olümpiamängudel palju rekordeid. Suure eduga esinesid meie tõstesportlased, võimlejad, maadlejad, laskurid, sõudjad. See on tingitud sellest, et igaüks meist tunnetas meie kodumaa ja kommunistliku partei alalist hoolitsust.» Võita kodumaa nimel — selle mõttega esines XV olümpiamängudel maadleja David Tsimakuridze. Esimene kohtumine ebaõnnestus ja ta kaotas. Selleks et võita kuldmedal, tuli kõik ülejäänud vastased seljatada. See oli raske ülesanne. Kuid raudse tahtega nõukogude maadleja tuli sellega toime. Ta võitis ja näitas veelkordselt, milleks on võimeline nõukogude sportlane, sotsialistliku ühiskonna liige. Nõukogude sportlased teadsid, et nende esinemist jälgib kogu nõukogude rahvas, et seda jälgivad kõik progressiivsed inimesed maailmas. See teadmine andis neile uut jõudu, innustas neid. Kuna kodanlik maailm seda ei mõista, siis loomulikult pani välismaiseid spordihuvilisi hämmastama Nõukogude sportlaste hiilgav esinemine olümpiamängudel ja paneb hämmastama veelgi rohkem ükskõik missugusel spordialal toimuvatel maailmameistrivõistlustel. «Nõukogude sportlased on nagu ime,» avaldavad paljud ajalehed sotsialismimaa poegade ja tütarde väljapaistva esinemise puhul. Meie aga ütleme: «Ei, see pole ime. Need on reaalsed saavutused, mis näitavad, millised hiiglaslikud jõud vabastas nõukogude kord kapitalistlikust orjusest, andes noorsoole esmakordselt ajaloos kõik võimalused vaimsete ja kehaliste võimete arendamiseks.»

Nõukogude kehakultuuriliikumisele on võõras individualism, isiklike huvide kõrgemale tõstmine üldsuse huvidest. Juba üksnes see tõsiasi, et põhilisele iseseisvale kehakultuuriorganisatsioonile on antud nimetuseks kollektiiv, räägib kehakultuuri töö rajamisest sõpruse ja vastastikuse abistamise suhetele, kelle liikmed käivad ühte ja sama teed ühe ja sama eesmärgiga. Peale selle kuuluvad nad ühtsesse suurde, üldrahvalikku kollektiivi. Nad elavad, töötavad ja võistlevad rahva huvides, ehitavad koos rahvaga kommunistlikku ühiskonda ja kaitsevad seda ühiselt vaenlaste vastu. «Kõige eest, mis ma olen saavutanud,» ütleb maailma silmapaistvaim sõudesportlane Juri Tjukalov, «võlgnen ma tänu kollektiivile, kes mind kasvatas, kommu-

nistlikule noorsooühingule, kelle ridadest ma olen võrsunud.»

Nõukogude ühiskonnas on suur tähtsus kollektiivsuse-tundel, sõprusel ja seltsimehelikkusel. Sõprus on kõige kõrgemaid inimlikke tundeid, mille nimel sooritatakse kangelastegusid. Sotsialismi võiduga meie maal muutusid sõprus ja seltsimehelikkus nõukogude inimese käitumise reegliks. Nõukogude kehakultuurlastele omane sõprus ja seltsimehelikkus on alati olnud piiritagustele sportlastele ja pealtvaatajatele vaimustuse objektiks. Oma lahkuse ja seltsimeheliku suhtumisega teiste maade sportlastesse võitsid Nõukogude sportlased olümpiamängudel suure populaarsuse. Kodanluse propagandast uimastatud pealtvaatajad vaatasid hämmastunult Leonid Štšerbakovi, kui see pärast autastamist õnnitles kallistades oma võitjat, Brasiilia neegrit A. F. da Silvat. Arusaamatuna tundus neile ka see, kui Pjotr Denissenko jooksis esimesena Bob Richardsi juurde, haaras ta embusse ja siiralt, kogu südamest õnnitles Ameerika sportlast, kes oli ületanud kõrguse 4,55 m, mis kindlustas viimasele kuldmedali. Pealtvaatajate ja välismaiste võistlejate imestusel polnud piiri, kui sõudespordi eelvõistlustel Nõukogude sõudjad laenasid ühele Ameerika sõudesportlasele, kelle paat oli saanud vigastada ja ei võimaldanud edasivõistlemist, ühe oma paatidest. «Laenata paati oma konkurentidele!» vangutasid nad imestusest rabatuna pead, oskamata vastust leida sellele küsimusele, mis meie oludes on täiesti endastmõistetav. Pealtvaatajad, kes mitmel korral olid näinud vihavaenuväljendusi kapitalistlike sportlaste vahel, aplodeerisid korduvalt Nõukogude korvpallureile, kui need aitasid tõusta mahakukkunud või libisenud vastasmängijal. Korrektsus ja enesevalitsemine kõige ägedamas võistlushoos on nõukogude sportlaste suurepäraseks omaduseks. Pannes pinevas võistluses välja kõik oma füüsilised ja moraalsed võimed, on nad samal ajal alati vastasvõistlejaile abivalmis seltsimeesteks.

Nõukogude võistkond — see on sõna kõige tõsisemas mõttes kollektiiv, kus ükski liige ei luba enesele ei treeningul, väljaspool treeningut, võistlustel ega väljaspool võistlust midagi selletaolist, mis võiks heita halba varju kollektiivi aule ja kindlusele, oma spordiühingule ning sellega koos nõukogude sportlase väärikusele.

Vaevalt oli möödunud 40 minutit ajast, kui Nõukogude sportlane Š. Safin oli lõpetanud maailmameistrivõistlustel

klassikalises maadluses võidukalt kohtumise rootslase G. Freij'ga, kui teda uuesti kutsuti matile soomlase K. Lehtoneni vastu. Väsinud Safin ei suutnud saavutada võitu oma vastase üle, ja soomlane võitis minimaalse ülekaaluga. Kuid samas võib öelda, et sellel kohtumisel saavutas Nõukogude sportlane ometi suurepärase võidu. See oli tahte- ja iseloomukindluse võit. Rahvusvaheliste määruste järgi punktide lugemises ja võidu andmises juhtub kurioosumeid. Kaotades punktidega, jäi Safin maailmameistrivõistlustel kolmandaks. Kui ta aga oleks õlgadel lamanud, oleks ta omandanud hõbemedali ja kolmanda kohaga oleks pidanud leppima Freij. Maailmameistriks oleks siis tulnud Lehtonen.

Hõbemedal on parem pronksmedalist ja teine koht auväärsem kolmandast. Tundes, et võistlus jõuab lõpule ning et väsimuse tõttu vastast võita ei ole võimalik, oleks Safin lihtsalt võinud nõrgendada vastupanu Lehtonenile ja viimane oleks kindlasti sooritanud heite. Kaotades seljaga oleks Safin endale kindlustanud parema koha. Kuid selleks oleks tulnud alla anda, lebada õlgadel... Ei, niisugune pole nõukogude inimene! Ta on aus, uhke, otsekohene ega lasku tehingutesse oma südametunnistusega isegi kõige raskemas olukorras. Safin käitus Nõukogude sportlasele omase väärikusega. Ta kaotas punktidega ja jäi kolmandaks. Esimene, kes jooksis Nõukogude sportlase juurde, oli rootslane Freij. 50 minutit varem oli ta teda õnnitlenud võidu puhul. Nüüd aga oli Freij maailmameister ja surus uuesti Safini kätt. Ta rääkis kogeldes: «Aitäh sulle! Ma närveerisin kõige rohkem selle üle, kas sa viimastel minutitel kaotad puhtalt või mitte. Usu, ma ei mõelnud, et see puutub minusse. Ma mõtlesin sellest, kuidas mina oleksin toiminud sinu asemel. Nüüd ma tean! Tänan, sinu käitumine oli mulle heaks õppetunniks.» Niisuguste sõnadega pöördusid Safini poole veel paljud välismaised sportlased. Tuli välja, et kõik nad olid enne kohtumist arvestanud punkte ja teadsid, et kui Safin kaotab seljaga, on ta teine, kui aga punktidega, osutub kolmandaks.

Nõukogude sportlane püüab igati parandada isiklikke saavutusi, kuid samaaegselt abistab ta kollektiivi liikmena oma seltsimeest, et kaasa aidata saavutuste üldisele tõusule. Nõukogude spordis pole talente, kes hoiaksid saladuses oma edu ja võidu põhjusi kasvavate noorte eest. Meie, nõukogude sportlaste ühiseks püüdeks on tõsta järjekindlalt oma meisterlikkust. NSV Liidu tšempionid ja meistersport-

lased annavad päev-päevalt edasi oma rikkalikke kogemusi uutele arenemisvõimelistele noortele, võttes aktiivselt osa kehakultuurikollektiivide ja spordiühingute tegevusest, töötades treeneritena, kohtunikena ja ühiskondlike instruktoritena. Nõukogudemaa parimad sportlased tunnevad suurt rõõmu ka selle üle, kui nende õpilased jõuavad neist kõrgemale tasemele. Tuntud jooksja Nikolai Karakulov hakkas spordikuulsuse tipul olles abistama Vladimir Suhharevi, kes mõni aeg hiljem edestas teda nii 100 m kui 200 m jooksus. Väljapaistev teivashüppaja Nikolai Ozolin aitas noorel kergejõustiklasel Pjotr Denissenkol ületada NSV Liidu rekordit, mis omal ajal oli püstitatud tema, Ozolini poolt. Meie sportlased abistavad meeeldi ka kõiki välismaiseid progressiivseid sportlasi, jagavad nendega oma kogemusi. «Mina ja mu spordisõbrad,» ütleb Imre Nemeth, «oleme palju õppinud Nõukogude sportlastelt. Kuipalju märgatavaid tulemusi see annab, võis näha viimastel Nõukogude-Ungari kergejõustikuvõistlustel. Ungari sportlased, kasutades Nõukogude sportlaste rikkalikke kogemusi ja teadmisi, olid neile mõnedel aladel, eriti meeste aladel, tõsisteks konkurentideks. Nõukogude kergejõustiklased ja treenerid annavad meeeldi edasi omi kogemusi, aitavad meid ja rõõmustavad meie edusammude üle. Koos sellega õppisid Nõukogude sportlased Ungari sportlaste kogemustest, näiteks vasarahēites. Tagasihoidliku ja tööd armastava nõukogude inimese üheks väljapaistvaks omaduseks on see, et ta on valmis mitte ainult teisi abistama ja oma kogemusi edasi andma, vaid ka õppima ja tähele panema kõike uut ja väärtuslikku. Meie, Ungari sportlased, täname südamest oma nõukogude sõpru vennaliku abi eest.» Nõukogude sportlaste kui maailma kõige eesrindlikemate sportlaste õpilasteks peavad endid rumeenlased I. Soeter, L. Manoliu, tšehhid D. Zatopkova, L. Jungvirova ja paljud teised. Nõukogude sportlastel pole saladusi kellegi ees. Nad on alati valmis oma kogemusi ja teadmisi edasi andma, sest nõukogude ühiskonnas pole sport üksikutele inimestele raha teenimise ja äritegemise vahendiks, nagu ta seda on kapitalistlikes maades. Nõukogude sportlased on alati valmis oma kogemusi ja teadmisi teistele edasi andma. Piisab vaid ühest episoodist, mis leidis aset tõstespordi-maailmameistri-võistluste eel, et näidata, missugust hämmastust see tekitab välismaistes spordihuvilistes.

See juhtus Stokholmis. Rootsi Raskejõustiku Föderatsi-

ooni poolt Nõukogude tõstjatele treeninguks antud spordisaali akna taga trügis rahvamurd. «Venelased treenivad!» teatas pikakasvuline rootslane, kellele oli saalis toimuv kõige paremini näha. Saali aga ei julgenud keegi minna, kuna ajalehtedes kirjutati, et venelastel olevat saladusi, mida nad hoolikalt varjavad võõraste pilkude eest. Hea seegi, et nad ei märka kutsumata pealtvaatajaid!

Kangi juurde tuli lühike laiaõlgne jõumees, seisis sekundi liikumatult, nagu millelegi mõeldes, siis kummardus otsustavalt, ja 150 kg oli rinnal ning sealt edasi sirgetel kätel. «Hea, Duganov!» kostis saali sügavusest treeneri hääl. «Vaata, kus on treening!» rääkis pikk rootslane pealtvaatajaile. Oli selge, et see pole kaugeltki veel piiriks. «Puhkab, ja paneb arvatavasti veel ühe ketta juurde,» arvasid noored. Kuid siis kostis järsku nagu ühest suust: «Kõik on läbi!» Akna juurde tuli treener ja vaatas kokkutu nuile. «Nüüd nähtavasti ajab kõik laiali,» mõtlesid rootslased.

«Palju pealtvaatajaid,» ütles N. Šatov. Roots-lased kadusid akna juurest. «Mis ta ütles?» võis lugeda kõikide silmist tumma küsimust. Siis aga sündis rootslaste arvates midagi enneolematut. Treener avas ukse ja palus neid treeninguid jälgima. Nagu oma kõrvu mitte uskudes tammusid külalised ühelt jalalt teisele, kuid märgates lahketa naeratus tumesinistes dressides sportlaste nägudel, sisenesid nad saali ja algas vestlus. Selgitada, kui tarvis, võib alati. Võeti appi inglise, saksa ja prantsuse keel.

Saali uksele tuli veel inimesi.

«Palun!» kutsus Šatov. «Astuge sissel!»

«Kuid need on ameeriklased,» sosistas hoiatavalt pikk rootslane. «Ja nende järel tulevad egiptlased ja austraallased!»

«Mis sellest. Las tulevad!» sõnas Šatov. Nõukogude sportlased jätkasid treeningut. Lahke naeratusena huulil tuli saali Ameerika meeskonna treener, kes oli varemgi Nõukogude tõstesportlastega kohtunud. Jutustades, kuidas ta Stokholmi sõitis, jälgis ameeriklane tähelepanelikult treenijate iga liigutust. Istet olid võtnud Ameerika tõstesportlased maailmameister J. Davis, S. Stanczyk, T. Kono ja teised. Roots-lased vaatasid äraootavalt kõigi otsa. Kuid Nõukogude sportlased jätkasid treeningut, nagu poleks midagi juhtunud. Pika rootslase näost võis lugeda hämmastust. Ta hakkas kõigile kaaslastele selgitama, et venelased

ei varja oma treeningumeetodeid ja on valmis otsustavaks võistluseks.

Nõukogude kehakultuuriliikumine õpetab noori hindama teiste rahvaste saavutusi ja omaks võtma eesrindlikke kogemusi. Leninlik-stalinliku rahvuspoliitika vankumatust ellurakendamiseks NSV Liidus räägib selget keelt Nõukogude koondvõistkondade paljurahvuseline koosseis. Nõukogude Liidu spordiaiu XV olümpiamängudel kaitsesid venelased ja ukrainlased, valgevenelased ja grusiinlased, armeenlased ja lätlased, eestlased ja aserbaidžaanlased, tšuvašid, komid ning teiste nõukogude rahvaste esindajad. Kõik nõukogude inimesed tundsid tõsist rõõmu venelanna Galina Zõbina, ukrainlase Viktor Tšukarini, armeenlase Grant Šaginiani, grusiinlase Arseni Mekokišvili, eestlase Johannes Kotka ja teistest rahvustest sportlaste eduka esinemise üle. Vaatamata keele ja elulaadi erinevusele ühendab kõiki nõukogude inimesi üks suur eesmärk — anda oma parim Nõukogude Liidu ja nõukogude spordi auks ning kuulsuseks.

«Ainult eesmärgi selgus, järjekindlus eesmärgi saavutamisel ja kõiki takistusi murdev iseloomu tugevus võisid kindlustada niisuguse kuulsusriikka võidu.

Kommunistlik partei võib end õnnitleda, sest et ta kultiveerib just neid omadusi meie piiritu kodumaa kõigist rahvustest töötajate hulgas,» — nii kirjutas J. V. Stalin oma tervitustelegrammis Turkmeenia sportlastele ratsarännaku Ašhabad—Moskva eduka lõpetamise puhul. Need omadused on tänapäeval omased igale nõukogude kehakultuurilasele, igale sportlasele. Terve meie maa tunneb suurepärasest kergejõustiklast Vladimir Kazantsevit. Kazantsevi tee spordimeisterlikkusele polnud kerge. Tal tuli läbi elada palju ebaõnnestumisi, kuid nukrutsemine oli talle võõras. Need ebaõnnestumised ei teinud Kazantsevit araks, vastupidi, innustasid veelgi visamale treeningule spordimeisterlikkuse tõstmiseks, õpetasid analüüsima oma vigu ning otsima kannatlikult teid võidule. Järjekindlus, püsivus, oskus üle saada raskustest — need nõukogude sportlastele tüüpilised omadused on viinud mitte ainult Kazantsevi, vaid ka paljusid teisi meie suure kodumaa sportlasi väljapaistvatele võitudele. Võttes osa NSV Liidu jalgrattaspordi-esivõistlustest, Voroneži «Spartaki» võistleja Maria Tsitsõlina kukkus ja tema jalgratas muutus sõidukõlbmatuks. Teised kaasvõistlejad läksid kaugele ette. Väiksema tahtejõuga sportlane oleks lahkunud rajalt. Spordiaiu, kohusetunne ei

lubanud Maria Tsitsõlinal seda teha. Ta parandas jalgratta, püüdis kiini kaasvõistlejad ja läbis esimesena finiši.

Ülaltoodust näeme, et vastupidiselt manduva kodanliku ühiskonna sportlasele kujutab nõukogude sportlane endast täiesti uut tüüpi sportlast, sotsialistliku ühiskonna sportlast, kellele on võõras individualism ja väikekodanlik egoism. Meie sportlane pole tühipaljas kergejõustiklane või suusataja, võimleja või uisutaja. Ta on eelkõige laia silmaringiga Nõukogude kodanik, keda on kasvatanud kommunistlik partei. Mihhail Ivanovitš Kalinin, rääkides kehakultuuri arendamisest meie maal, rõhutas, et tuleb hoiduda «spordi harrastamisest spordi pärast, et sport tuleb allutada kommunistliku kasvatuses üldistele ülesannetele. Sest meie ei arenda ega valmista ju ette kitsapiirilisi sportlasi, vaid sotsialistliku ülesehitustöö kodanikke, kellel peavad olema peale tugevate käte ja hästi töötava seedimisaparaadi ka esmajärjekorras lai poliitiline silmaring ja organisatorlikud võimed»¹. Nõukogude kehakultuuriorganisatsioonid täidavad auga seda ülesannet.

Ei möödu ühtki rahvusvahelist spordivõistlust meie kodumaa territooriumil, kus välismaistele sportlastele ei saaks osaks Nõukogude sportlaste soe ja südamluk vastuvõtt. Lahkudes Euroopa esivõistlustelt korvpallis, avaldas Taani korvpalliföderatsiooni president härra Pedersen: «Moskva jättis meile sügava mulje. Arvukad ehitused, rohelistel õitsvad pargid ja muruväljakud, maa-alused metroopaleed räägivad ilmekalt nõukogude inimeste rahulikust tööst. Kuid kõige suurema ja jäädavama mulje jätsid meisse nõukogude inimesed ise — see sõprus ja heasüdamlikkus, mida me kõikjal tunnetasime, ükskõik kus me ka viibisime. Rõõmustab nõukogude pealtvaatajate printsiipaalsus. Nõukogude meeskonna kapten Otar Korkija on nende armastatum mängija. Kuid talle ei andestata isegi kõige väiksemaidki vigu.»

Nõukogude rahvas hindab spordivõistlusi, kus pole int-riige üksikute sportlaste vahel, kus ka kõige pingerikkamas võistluses valitseb aus seltsimehelik vahekord üksikute sportlaste ja võistkondade vahel. Nii näiteks ühel poksivõistlusel kõige ägedamas võistlushoos poksiringis kukkus üks poksijaist nööri vahele. Moment näis olevat väga kasulik vastasvõistlejale otsustava löögi andmiseks. Samas

¹ M. I. Kalinin, Kommunistlikust kasvatuses, Tallinn, 1947, lk. 17.

aga viimane, aus nõukogude sportlane, ei tahtnud ega võinud kasutada teise abitust. Ta läks kaasvõistleja juurde ja vabastas ta nõõridest. Tormiliste ovatsioonidega kiitis pealtvaatajaskond heaks sportlase väärrika käitumise. Tuledades siinkohal meelde, mida ameerika poolmetsistunud publik, need džentlmenid ja leedid, kes armastavad nautida «double-catchi» ja naiste «catchi» madalat vaatepilti, võistlustel näha ihkavad, siis mäeme, kui põhjendatud on J. V. Stalini sõnad, kes iseloomustades nõukogude inimesi, ütles: «... iga viimaneegi Nõukogude kodanik, vaba kapitalismi ahelatest, seisab peajao kõrgemal igast kapitalistliku orjuse iket turjal kandvast välismaisest kõrgelseisvast ametnikunärust...»¹

Paljud välismaised sportlased: India, Austria, Rootsi jalgpallurid, Itaalia, Prantsusmaa, Egiptuse korvpallurid ja paljude teiste spordialade esindajad kapitalistlikest riikidest ja rahvademokraatiamaadest, kes on külasthanud Nõukogude Liitu, on kõik lausa vaimustatud võistluste heast organiseerimisest ja nõukogude pealtvaatajate objektiivsusest. Pärast VIII Euroopa esivõistlusi korvpallis kirjutas Egiptuse meeskonna kapten Muhammed Habib «Sovetski Spordis»: «Ma olen osa võtnud kõigist rahvusvahelistest võistlustest korvpallis ja võin veendunult öelda, et ühelgi maal pole läinud korda läbi viia võistlusi nii täpselt ja organiseeritult, kui seda tegid venelased.

Kus ja millal oli korvpallivõistlustel kuni 40 000 pealtvaatajat? See oli ainult üks kord — Moskvast.

Esimest korda korvpalli ajaloos polnud rahvusvahelistel võistlustel mitte ühtki vahejuhtumit ei pealtvaatajate ega mängijate vahel. Hiilgav organiseeritus ja erakordne rahuikkus — vaat' mille poolest paistsid silma võistlused. Lõpuks ma tahan öelda, et oleme piiritult õnnelikud, et meil õnnestus külastada Nõukogude Liitu ja oma silmadega veenduda tema jõus ja õitsengus. Ja ma palun Allahhi, et ta tugevdaks sõpruse ja vendluse sidemeid vene ja egiptuse rahva vahel.»

Kokkuvõttes võime öelda, et oma kalli kodumaa ennastalgav teenimine, lahinguline valmisolek tema kaitsmiseks viimse veretilgani, igapäevane töö ja õppimine tema võimsuse kindlustamiseks, aktiivne osavõtt meie maa ühiskondlik-poliitilisest elust, ausus ja õiglus, sõprus ja seltsimehe-

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, Tallinn, 1952, lk. 550.

likkus, vastupidavus ja julgus, lihtsus ja tagasihoidlikkus — niisugune on nõukogude sportlase moraalne pale ühiskonnas, kus au ja kuulsust ei too raha, vaid kangelaslikud teod, loov töö ja teadmised, mis on suunatud meie isamaa edasiseks õitsenguks.

Seepärast on loomulik, et kõik maailma ausad inimesed ja progressiivsed sportlased näevad nõukogude sportlastes eesrindliku sotsialistliku kultuuri kandjaid, maailma kõige eesrindlikuma spordi esindajaid, ja püüavad neile järgneda — nii spordis kui ka võitluses rahu ja rahvaste sõpruse eest sõjaõhutajate vastu. «Nõukogude sportlased on mulle eeskujuks nii spordis kui kõigil teistel elualadel,» avaldab Ungari väljapaistev sportlane Olga Gyarmati.

Nõukogude kehakultuuriliikumine on eeskujuks rahvademokraatiamaadele, kõigile rahvastele, kes võitlevad rahu, demokraatia ja sotsialismi eest. Meie sportlased etendavad üha aktiivsemat osa võitluses rahu eest kogu maailmas. Tundes oma jõudu ja olles teadlikud oma tee õigsuses, võitlevad nõukogude kehakultuurilased ka edaspidi kehakultuuriliikumise massilisuse ja spordimeisterlikkuse lakka-matu tõusu eest, jätkavad koos kogu nõukogude rahvaga suurt loovat tööd. Maailmas pole jõudu, kes suudaks peatada nõukogude rahva võidukat edasiliikumist kommunismi lõplikule võidule.

---

g

Rbl. 1.60

A-17346

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00462610 9